

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقدنامه روان‌شناسی (۲)

به کوشش

غلامعلی افروز

علی اکبر ارجمندنیا

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تهران، ۱۳۹۳

سرشناسه: افروز، غلامعلی، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدیدآور: نقدنامه روان‌شناسی (۲) / به کوشش غلامعلی افروز، علی‌اکبر ارجمندنیا.
مشخصات نشر: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۰۴ ص.

شابک: 978-964-426-736-9

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: روان‌شناسی -- کتاب‌های نقد شده

شناسه افزوده: ارجمندنیا، علی‌اکبر، ۱۳۵۴ -

شناسه افزوده: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۷ الف ۲ / BF۱۲۸

رده بندی دیویی: ۱۵۰

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۱۲۴۱۲

نقد نامه روان‌شناسی (۲)

به کوشش: غلامعلی افروز و علی‌اکبر ارجمندنیا
ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر نشر: ناصر زعفرانچی

ناظر چاپ: مجید اسماعیلی‌زارع

آماده سازی: عرفان بهار دوست

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: آنتیا کمالی‌ها

طراح روی جلد: مجید اکبری کلی

اجرای جلد: فرزانه صادقیان

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: الغدير

ردیف انتشار: ۹۳-۱۶

حق چاپ برای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی محفوظ است.

ISBN 978-964-426-736-9

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۶-۷۳۶-۹

نشانی: تهران، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۴۱۹، تلفن: ۸۸۰۴۶۸۹۱۳، فاکس: ۸۸۰۳۶۳۱۷

فهرست مطالب

پیشگفتار

– معرفی اجمالی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی (یادداشت دبیر شورا)..... ۲

مقدمه

– معرفی گروه روان‌شناسی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

(یادداشت رئیس گروه)..... ۱۵

نقد و بررسی کتب (فهرست عناوین کتب)

– «اختلالات اضطرابی (آموزش، کنترل و درمان)»..... ۲۱

– «اصول روانشناسی بالینی و مشاوره»..... ۲۵

– «اصول مصاحبه بالینی بر مبنای DSM-IV»..... ۲۹

– «روان درمانی کوتاه مدت: رویکرد التقاطی روان‌درمانی»..... ۳۳

– «روان درمانی و مشاوره با مسلمانان»..... ۳۷

– «شناخت اجتماعی»..... ۴۱

– «علم‌النفس) روان‌شناسی از دیدگاه دانشمندان اسلامی»..... ۴۵

– «آزمون‌های شناختی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان»..... ۴۹

– «تمثیل درمانگری»..... ۵۳

– «روان‌شناسی و آموزش تیزهوشان»..... ۵۷

– «خانواده درمانی»..... ۶۱

– «راهنمای گام به گام درمان مشکلات زناشویی»..... ۶۵

– «روانشناسی کار (کاربرد روانشناسی در کار، سازمان و مدیریت)»..... ۶۹

– «روانشناسی کاربردی برای مقابله با مشکلات»..... ۷۳

– «مبانی روانی - اجتماعی در تربیت بدنی»..... ۷۵

– «مبانی مشاوره و راهنمایی»..... ۷۷

– «مشاوره مبانی روان‌شناختی»..... ۸۱

– «روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی»..... ۸۵

– «مهارت‌های مشاوره»..... ۸۹

– «سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی»..... ۹۳

فهرست داوران ۹۳

نمایه کتب و مؤلفین ۹۹

پیشگفتار

معرفی اجمالی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

(یادداشت دبیر شورا)

بسم الله الرحمن الرحيم

همراهی تفکر بشری با نقد نه یک نیاز تبعی که یک ضرورت انسانی است و از این رو قوه نقادی بالقوه انسان با نخستین قرارگیری دو عنصر اطلاعاتی در کنار یکدیگر (حتی در خام‌ترین صورت آن) آغاز به حرکتی فزاینده می‌کند که بهترین نشانه آن «پرسش» است؛ پرسش از نحوه جای‌گیری مواد اطلاعاتی و جابجایی داده‌ها و احیاناً لذت‌های ذهنی در قراردادن تصورات موزون و ناموزون متفاوت در کنار یکدیگر. اما نقد نه به عنوان یک حظاً کودکانه که شاید تا فلسفه خلقت نیز پیش رود!^۱

چنانچه حیات اندیشه‌ورزی را به نقد بدانیم، بدون تردید نقطه ثقل یک اندیشه متدیک و نظام‌مند نیز وابسته به مولفه نقد علمی است چرا که بدون آن نه تنها ساختار یک پژوهش علمی ناب شکل نمی‌گیرد که از سویی با نقادی، خلاقیت آن تضمین شده و از سوی دیگر به پویایی بایسته خود دست می‌یابد. پس اگر در حوزه علمی - فردی نقادی را از ویژگی‌های حتمی یک پژوهشگر بدانیم،^۲ در حوزه علمی - اجتماعی نیز می‌توان نقد اجتماعی^۳ را از نشانه‌های پویای یک جامعه آزاد اندیش قلمداد کرد.^۴ استدلال ورزی،

۱. اشاره به یادداشتی منتشر نشده از نگارنده در سال ۱۳۷۳ تحت عنوان «بشنوازی: نسبت فلسفه نقد و فلسفه خلقت».

۲. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نقد و پژوهشگری، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۹، مهر ۱۳۸۹، که در آن مقاله، نبوغ، پرشوری، جدیت، عمق، سلطه‌جویی و نقادی، از ویژگی‌های یک پژوهشگر قلمداد شده است.

۳. در خصوص مفهوم نقد اجتماعی (اما نه الزاماً با آنچه در متن مراد شده) و عناوینی چون نظریه نقد، فرهنگ نقد ببینید: والزر، مایکل، تفسیر و نقد اجتماعی، ترجمه مرتضی بحرانی، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷.

۴. ر.ک: حسینی، سیدحسین، نهضت تولید علم، کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی، تهران، انتشارات آوای نور، ۱۳۹۲، ص ۱۳۹ و ۱۴۵ و نیز مقاله نسبت آزاداندیشی و نقد اندیشی، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۸، دی ۱۳۸۸، ص ۷۰

۴ نقدنامه روانشناسی

گفتمان انتقادی، زبان دیالوگی، روش‌مندی، نظم منطقی، ادبیات تحقیقی و مسأله‌محوری، پاره‌ای از آن نشانه‌هاست^۵ که اندیشه‌اندیشمند و پژوهش‌پژوهشگر و نقادی منتقد را در مداخل فضای بایسته و شایسته خود قرار می‌دهد.

در چنین جایگاهی اگر نقد را در یک معنای کلی «تحلیل امتیازات و کاستی‌های یک دیدگاه»^۶ و در یک فراگرد دیگر و در معنا و مفهومی نزدیک‌تر «بررسی، تحلیل و ارزیابی علمی نقاط قوت و ضعف یک موضوع در ابعاد شکلی و محتوایی آن با توجه به معیارهای علمی مورد نظر» بدانیم^۷، آنگاه می‌توان در دو «سطح فرهنگ عمومی» و «فرهنگ علمی» از توسعه و ترویج آن در جامعه سخن گفت؛ یعنی هم در لایه‌های تودرتوی جامعه فرهنگی و نیز در دامنه‌های درهم تنیده جامعه علمی. چه این که در سطح نخست، سبب توجه عمیق به عمق مسایل اجتماعی، دوری از ظاهر بینی و سطحی‌نگری‌ها، و پرهیز از تظاهرگرایی و چاپلوسی‌هاست و در سطح دوم، اولاً می‌تواند عامل تولید علم باشد (چه این که بدون نقد دستاوردهای علمی پیشین، ابداع و تولید مکاتب و اندیشه‌های جدید علمی ممکن نیست) و ثانیاً بهترین نیروی محرک آزاداندیشی علمی محسوب می‌گردد چرا که نقد در برابر تقلید است و آزاداندیشی نیز بی‌تحقیق علمی راه به جایی ندارد و البته پژوهش علمی ناب با تقلید صرف و بدون نقد، ایستادن در مرز اندیشه است و نه راه بردن به دروازه‌های دانش.

با این همه، نقد علمی در زمانه ما نیازمند «اصول علمی» و «آداب اخلاقی» است و البته سزاوار است از این فراتر، به «منظومه نقد پژوهی» نیز بیان‌دیشیم. و در آن منظومه متکثر

۵. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله سامانه پژوهش، کتاب و نقد، خلاصه مقالات همایش تخصصی کتاب، پژوهشکده فرهنگ اسلام و ایران، آذر ۱۳۸۸.

۶. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نقد نقد، نشریه علمی تخصصی کرسی اندیشه، ستاد نهضت تولید علم و کرسی‌های نظریه‌پردازی، شماره ۷، آبان ۱۳۸۷، ص ۳۲

۷. ر.ک: CD کارگاه پژوهشی متد نقد کتب در حوزه علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، خرداد ۱۳۹۲.

پیشگفتار ۵

و پیچیده باید به نقشه راهی دست یافت که بتوان ساختار پژوهش پیرامون نقد را به درستی و راستی ترسیم و تنظیم نمود. طرح مسایل و پرسش‌های بایسته در حوزه نقد، تحلیل و تبیین نسبت نقد با قلمرو تخصص‌ها و گرایش‌های گوناگون رشته‌های علوم انسانی، اولویت‌بندی و تقسیم‌بندی آنها، بخشی از کارستری است که هم اکنون پی‌ریزی پایه‌های آن در جامعه علمی ایرانی اسلامی ما، بردوش اندیشمندان علوم انسانی سنگینی می‌کند. نخستین انتظار از تنظیم چنین منشوری (که در واقع حکم ثبت یک نظام جامع نقد را دارد) آن است که نحوه قرارگیری یک رشته تخصصی علوم انسانی، یک واحد سازمانی دانشگاهی و یک پژوهشگر را در یک مرحله و در مرحله دیگر، نسبت کل رشته‌ها با یکدیگر (در تبادل و ترابط آنها) و نیز نسبت مراکز آموزشی و پژوهشی دانشگاهی، و همچنین نسبت اعضاء هیئت علمی و صاحب‌نظران را در یک مجموعه کلان، روشن خواهد کرد.

ترسیم چنین منظومه عظیمی مقدمه دو انقلاب علمی دیگر را فراهم می‌سازد؛ در آغاز می‌تواند زمینه‌ساز تحقق شبکه نقد علمی و اجتماعی شود؛ شبکه‌ای که سامانه نقد پژوهشی را در بستر جامعه علمی کشور پایه‌گذاری کند و در گام پسین، زمینه‌ساز تولید علوم جدید و نظریه‌پردازی‌های علمی و اجتماعی^۱ در قلمروهای گوناگون خواهد شد. گرچه نقد اندیشه و یا نقد یک اثر علمی (اعم از کتاب، مقاله، یادداشت علمی یا طرح پژوهشی) فی‌نفسه موضوعیت داشته و دارای بار علمی و ارزشی خود است و نبایستی صرفاً نقد را امری ابزارری و درجه دوم به حساب آورد اما جدای از این مقصود، در این گام نیز، نقد نظریه‌های موجود (اعم از ایرانی و غیر ایرانی و یا اسلامی و غیراسلامی) می‌تواند زمینه‌ای جهت نظریه‌پردازی‌های نوینی در حوزه بومی و اسلامی قرار گیرد.

---

۱. ر.ک: حسینی، سیدحسین، مقاله نظریه‌پردازی جمعی، همایش نظریه‌پژوهی، پژوهشکده فرهنگ اسلام و ایران، دی ۱۳۸۹ و نیز: نهضت تولید علم، کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی، ص ۱۲۵.

۶ نقدنامه روانشناسی

در این میان و به وزان مباحث نقد مضمونی در نقد آثار هنری، پرسشی بایسته است؛ که آیا باید همانند افرادی چون «ژرژ پوله»، نقد را به غایت، شهودگرایانه دانست به نحوی که کمترین بها را به شکل و فرم دهیم یا این که شکل و محتوا را واقعیت‌های جدایی ناپذیر بدانیم؟ در نگاه پوله وی معتقد است برای نیل به هسته اندیشه یک اثر که مقدم بر هر ساخت و شکلی است، باید شکل و ساختارها را کنار زده تا به آن واقعیت انتزاعی مقدم و از پیش موجود غیرمادی دست یافت و لذا نقد وی به دنبال یکی شدن با این آگاهی درونی و شهودی است و درصدد است با پس زدن شکل‌ها و ساختارها، آگاهی آغازین و ناب نویسنده را از هستی درک کند.^۹

اگر این سخن در حوزه آثار هنری جای طرح داشته باشد، باید دید آیا در حوزه نقد اندیشه‌های علوم انسانی نیز (در همه جایگاهان آن) مسأله به همین صورت تحلیل می‌شود.

اولین نکته آن که با همه همدلی منتقد با جهان خالق یک اثر امکان دستیابی به آگاهی ناب و شهودی نویسنده اثر وجود دارد؟ اگر مسأله از سنخ شهود است که جهان شهودی هر فردی مختص خود و متفاوت با هر آن دیگری و البته غیرقابل دسترس خواهد بود. دومین این که در دایره نقد اندیشه در حوزه علوم انسانی، همدلی منتقد با مؤلف نه صرفاً برای رسیدن به حس ناب مشترک که به جهت فهم و درک درست نظام اندیشه‌ای و تفکرات یک اندیشمند است. سوم، همان‌گونه که احساس ناب با همه درجه خلوص اش مادام که صورت بیرونی نیابد قابل تشخیص نیست، به طریق اولی چنانچه تفکر انتزاعی ذهنی، شکل و شمایل سخن، کلام و گفتار عینی پیدا نکند، قابلیت مذاکره و گفتگوی علمی، نقد و بررسی، و سنجش و مقایسه صحت و سقم نخواهد یافت و لذا هر اندیشه‌ای باید صورت مکتوب علمی یافته و همراه با «شواهد و استدلال و تحلیل و بررسی» شود تا

---

۹. ر.ک: بابک معین، مرتضی، نقد مضمونی، آراء و اندیشه‌ها و روش‌شناسی ژرژ پوله، تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۹، ص ۱۵۱ و ۵.

پیشگفتار ۷

بتوان پیرامون راستی و ناراستی و درستی و نادرستی آن سخن گفت و به این منظور محتوای علمی یک اندیشه، محتاج شکل و صورت علمی می‌شود تا از زاویه این قالب بتوان به باطن آن محتوا نظاره کرد و ارزیابی دقیقی از آن ارائه داد. بنابراین در یک کلام، نقد محتوایی یک اندیشه با نقد شکلی آن همراه و عجین می‌گردد.

نه تنها براساس این منطق که به ضرورت کاربردهای علمی و عملی دیگر نیز در «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی»، نقد و تحلیل و بررسی کتب و متون علوم انسانی از دو زاویه شکلی و محتوایی مورد نظر قرار گرفته و به همین جهت برای داوری علمی پیرامون یک اثر، مؤلفه‌های گوناگونی در دو بُعد بیرونی - صوری - شکلی و نیز درونی - باطنی - محتوایی مطرح، و هر کتابی بر اساس این شاخصه‌ها به سپهر تحلیل علمی می‌افتد.

بر این بنیان «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» با در اختیار داشتن ۱۳ گروه تخصصی^{۱۰} در تمامی رشته‌ها و حوزه وسیع علوم انسانی، تنها مجموعه دانشگاهی و علمی پس از انقلاب شکوهمند اسلامی است که با قریب به ۱۸ سال سابقه فعالیت خود در زمینه بررسی، تحلیل، ارزیابی و نقد متون و کتب علوم انسانی و با مشارکت صاحب نظران و شبکه پویای استادان حوزوی و دانشگاهی سراسر کشور، همچنان پرشتاب، اما نجیبانه به فعالیت تعریف شده خود ادامه می‌دهد.

از جمله سیاست‌های اصلی این شورا کمک به رشد تفکر انتقادی در تولیدات علمی دانشگاهی بود و در آغاز فعالیت خود به این نتیجه رسید که تولید علم در حوزه علوم انسانی بدون توجه به نقد وضعیت موجود و البته نقد محتوای کتب درسی دانشگاهی و منابع علمی موجود، موجب ارتقاء این علوم نخواهد شد. اما افزون بر این، اهداف دیگری نیز دنبال می‌شد مانند: توسعه فرهنگ نقد در جامعه علمی، تقویت جایگاه علوم انسانی در

---

۱۰. گروه‌های تخصصی «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» عبارتند از: گروه ۱- علوم سیاسی ۲- علوم اجتماعی ۳- فلسفه و کلام ۴- علوم تربیتی ۵- روانشناسی ۶- روش‌شناسی علوم انسانی اسلامی ۷- فقه و حقوق ۸- تاریخ، هنر و باستان‌شناسی ۹- زبان و ادبیات فارسی ۱۰- زبان و ادبیات عربی ۱۱- زبان‌شناسی ۱۲- اقتصاد و ۱۳- مدیریت

۸ نقدنامه روانشناسی

کشور، نسبت سنجی سازواری تولیدات علوم انسانی با مبانی فرهنگ و جهان‌بینی اسلامی، تدوین و اصلاح سرفصل‌ها و برنامه‌های آموزشی علوم انسانی و یا تولید متون دانشگاهی با رویکرد اسلامی - ایرانی.

گرچه در طول این سال‌ها در مسیر فعالیت‌های شورا فراز و نشیب‌های بسیاری وجود داشته اما با همه تنگناها و مشکلات، نیت خیر و صفای صدق بانیان اصلی، انگیزه عالی و هدفمند اعضا، همراهی اندیشمندان استادان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه، همکاری مشفقانه مدیران و یاری مجدانه اعضا دبیرخانه شورا، سبب شده تا این نهاد علمی به دور از هیاهوهای ظاهری کار خود را با اتقان پیش برد و متناسب با شرایط، نقاط قوت و ضعف خود را ارزیابی کند. در این راستا از سال ۱۳۹۰ همزمان با رویکرد جدید مدیریتی که به ساختار شورا و کیفیت و کمیت فعالیت‌ها و برون‌دادهای آن صورت گرفت، مجموعه دستاوردها و کارهای آن شتاب روزافزونی به خود گرفته و شاهد تغییر و تحولات بنیادینی بوده‌ایم. در این ردیف نقد و تحلیل نظریه‌های مطرح و تاثیرگذار جهانی در قالب کتب و متون تراز جهانی در دستور کار گروه‌های تخصصی شورا قرار گرفت تا به این طریق علاوه بر ترویج جریان نقد در مراکز دانشگاهی، نقد علمی، جامع و نظام‌مند نظریات مطرح در گستره علوم انسانی معاصر و به ویژه غربی مورد لحاظ بوده و پیاپی تولید علوم انسانی اسلامی - ایرانی متناسب با مقتضیات جدید جهان علمی راهی به سوی تحقق بیابد. انتخاب متون براساس تقسیم‌بندی ملی و جهانی، در نظر داشتن متون آکادمیک جهانی و نه صرفاً متون ترجمه‌ای، و همچنین ارائه نقدهای نظریه محور و نه صرفاً متن محور، بخشی از آثار این رویکرد جدید است.

امیدوارم بتوانیم این تلاش مضاعف را با مدیریت بهینه، ذهنیت خلاق و همیاری مراکز و اندیشمندان علوم انسانی به سمت چنان هدفی پیش ببریم که در آینده‌ای نه چندان دور

پیشگفتار ۹

مراکز علمی و پژوهشی در ایران، به عنوان مراجع نقد علمی آخرین دستاوردهای روز علوم انسانی جهان به حساب آیند.^{۱۱}

بی‌گمان هریک از گروه‌های تخصصی شورا براساس اساس‌نامه و آیین‌نامه‌های موجود، وظایف و برنامه‌های خود را در حیطهٔ عناوین مختلفی تنظیم می‌کنند مانند: برگزاری جلسات گروه، ارائهٔ نقدنامه‌های تخصصی حاوی داوری و نقد کتب ملی، ارائهٔ نقدنامه‌های متون در تراز جهانی، ارائهٔ مقالات علمی پژوهشی نقد متون جهت چاپ در نشریه علمی پژوهشی پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌ریزی درسی، طرح‌های پژوهشی، طرح تألیف کتاب، برگزاری همایش، کارگاه و نشست‌های تخصصی، برگزاری جلسات نقد نظریه‌های علمی، برگزاری جلسات مشترک نقد کتاب با مولفین و ناقدین و...

یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های گروه‌های تخصصی، تنظیم و چاپ نقدنامه‌های تخصصی در حوزهٔ رشتهٔ خاص خود است که محصول یک فرایند طولانی و بسیار پر زحمت می‌باشد. هر نقدنامه حاوی خلاصهٔ جمع‌بندی نهایی داوری‌های علمی انجام شده در خصوص کتب منتخب در هر گروه خواهد بود؛ گروه‌های تخصصی که متشکل از استادان و صاحب‌نظران مرتبط با رشته تخصصی بوده و غالباً از گرایش‌های گوناگون در آن رشته خاص و با پوشش تمامی دانشگاه‌های کشور برگزیده می‌شوند و از لحاظ ساختار مدیریتی، هر گروه متشکل از رئیس، (به‌عنوان مسئول اصلی و مدیر علمی) و نیز دبیر گروه (به‌عنوان بازوی اجرایی و پی‌گیری امور گروه) و همچنین اعضاء گروه (به‌عنوان بدنهٔ اصلی علمی مجموعه) است. روند اجمالی بررسی و نقد کتب در گروه‌ها بدین شکل است که کتاب‌ها و متون مورد نظر پس از معرفی از سوی اعضاء گروه و یا مراکز و یا اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها، در گروه مطرح شده و جهت نقد و بررسی انتخاب می‌شوند و سپس برای حداقل ۲ استاد صاحب‌نظر به همراه فرم‌های مخصوص نقد و داوری ارسال می‌گردند.

---

۱۱. ببینید: شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، شیوه‌نامه نقد و تحلیل آثار و کتب در تراز جهانی، تهران، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بهمن ۱۳۹۰.

منتقدین مورد نظر براساس فرم‌های نقد و بررسی که حاوی پرسش‌های متعدد و جامع شکلی و محتوایی است، متن منتخب را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و پاسخ‌های خود را در جداول منعکس می‌کنند. این پاسخ‌ها در جلسه تخصصی گروه توسط استادان رشته، مطرح و به بحث گذارده شده و چنانچه نیاز به بازبینی داشته، پس از نظر بازبین تحریر شده و نهایتاً در فرم‌های مخصوص، جمع‌بندی نظرات در قالب ابعاد شکلی و محتوایی و نقاط قوت و ضعف، چکیده‌سازی خواهد شد و به تائید نهایی گروه می‌رسد تا در فرجام کار (به فراخور حال و نظر گروه) برای مولف، ناشر، گروه علمی، دانشکده، و یا سایت شورا ارسال و منعکس گردد. در نامه‌های ارسالی به مولفین و ناشرین محترم از آنها دعوت می‌شود در جلسه‌ای که به همین مناسبت توسط گروه مربوط منعقد می‌شود شرکت جسته تا نظرات منتقدین و مولفین به بحث و تبادل نظر علمی مشترک گذارده شود. از سوی دیگر از منتقدین کتب و متون درخواست می‌شود مجموعه دیدگاه‌های انتقادی خود را پیرامون متن مورد داوری در قالب یک دستورالعمل پیشنهادی^{۱۲} به صورت یک «مقاله نقد» تنظیم کنند تا این امکان نیز فراهم گردد که مقالات پژوهشی منتقدین از طریق نشریات پژوهشی شورا و همچنین وسایل ارتباطی دیگر در اختیار شبکه علمی فرهیختگان کشور قرار گیرد و بدین وسیله چرخه نقد علمی رونق یابد. آنچه می‌تواند این فرایند را تکمیل و بر بالندگی آن بیافزاید امکان تحقق «سامانه نقد نقد» است که در پی هر نقدی، نقدی دیگر؛ پخته‌تر و فربه‌تر، پی در پی درآید تا نبض زنده نقد در سائقه جامعه علمی، پر تفتن در حال حرکت آمده و علاوه بر این، لایه‌های گوناگون مسایل علمی به تحلیل و تبیین لازم درآید، و جامعه نخبگانی نیز از این پیکره پردغدغه بهره‌های علمی لازم را ببرد.

پرواضح است که فرآیند نقد متون؛ از برگزاری جلسات گروه تا گزینش متن و ارسال فرم‌ها و جمع‌آوری و جمع‌بندی کار، روندی زمان‌مند است، اما آنچه برای گروه‌های

۱۲. رک: شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، فرم نقد و بررسی متون و کتب علوم انسانی (کتب ملی)، ص ۹

پیشگفتار ۱۱

تخصصی شورا اهمیتی دوچندان یافته، دقت در افزایش کیفیت علمی نقدها و کم کردن زمان حصول نتیجه خواهد بود و با وجود این که فرم‌های نقد و بررسی متون، چندین دوره مورد تجدید نظر و بازنویسی قرار گرفته و از این حیث می‌توان اذعان کرد که در موقعیت خود از نصاب بالای ملاک‌های علمی برخوردار است، اما همچنان تا دربرداشتن تمامی شرایط مطلوب و جامع، فاصله وجود دارد که امیدواریم قدم به قدم این مرزها کمتر شود. با این توضیحات مجموعه پیش رو تحت عنوان «نقدنامه گروه تخصصی» یکی از دستاوردها و محصولات گروه‌های «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» است که برآمده از یک روند پرتکافو بین سه حلقه «شورای مرکزی»، «گروه تخصصی» و «دبیرخانه شورا» است و بر این پایه، بایسته است خوانندگان فرهیخته به این نکات توجه کنند:

۱- تجربه نقد و بررسی متون علمی به شیوه جاری یک تجربه نو و جدید است و از این رو باید به لوازم و مقتضیات چنین امری آن هم در جامعه‌ای که هنوز فرهنگ نقد جای و گاه ضروری و لازم خود را نستانده، توجه درخور داشت و به ویژه صبوری، آداب دینی و اخلاقی، و الزامات نقادی علمی را مدنظر قرار داد.

۲- یکی از مهم‌ترین اهداف «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» از چاپ و نشر نقدنامه‌های گروه‌های تخصصی، علاوه بر ترویج جریان نقد علمی، دعوت خاضعانه از همه صاحب‌نظران و به‌خصوص مؤلفین محترم برای شرکت در «سامانه نقد نقد» است تا چرخه «ان قلت علمی» بر مدار یک مسأله پژوهشی بتواند به روشن شدن ابعاد آن و حل و تحلیل مسایل و معضلات روزآمد جامعه (از منظر کارکردهای علوم انسانی) منتهی گردد.

۳- فرهیختگان محترم باید در نظر آورند که مجموعه عملکرد طولانی و دقت نظرهای استادان، نهایتاً در یک یا دو صفحه جمع‌بندی نهایی می‌شود که در واقع چکیده ده‌ها صفحه مطلب و داوری‌های موجود است. اگرچه براساس آیین‌نامه‌های شورا مسئولیت

۱۲ نقدنامه روانشناسی

علمی نهایی جمع‌بندی‌ها با رئیس گروه است اما با همهٔ مراقبت‌های گروه، به صورت طبیعی این امکان وجود دارد که در مواردی، مقاصد مؤلفین و یا حتی مطالب منتقدین به‌درستی و با ظرافت منعکس نشده باشد و لذا در این فرض با مراجعه به اصل متن و یا اصل نقد باید به رفع ابهام مبادرت ورزید.

۴- گاه در یک گروه بین نقدهای ارائه شده از جهت تعداد صفحات و یا حتی شیوهٔ ارائه نقد، و گاه بین گروه‌های مختلف شورا، ممکن است وحدت رویهٔ کامل و جامعی در نقد نامه‌ها مشاهده نشود که این امر ریشه در آزادی عمل تشخیص گروه یا تفاوت سبک و رشته‌های تخصصی و یا تفاوت سیاق کتب مورد نقد دارد؛ و گرچه نباید و نمی‌توان سبک و سیاق ۱۳ گروه تخصصی را در دامنهٔ پر پیمانۀ خانوادهٔ بزرگ علوم انسانی کاملاً با یکدیگر یکسان‌سازی کرد اما درصدد هستیم با حفظ روحیۀ خلاقیت گروه‌ها، تفاوت‌های صوری را به حداقل برسانیم.

۵- در مجموعهٔ منشورات پیش روی نقد نامه‌های گروه‌ها در سال ۱۳۹۰، سعی بر آن بوده برای نخستین بار، شکل ارائه و قالب کار همسان باشد تا علاوه بر رفع نسبی اشکال پیش یاده، همهٔ آنچه لازم است یک نقدنامهٔ تخصصی در حوزهٔ علوم انسانی واجد آن بوده، دارا باشد. امیدواریم با همت مثال‌زدنی رؤسا و دبیران محترم گروه‌ها بتوانیم در منشورات بعدی در جهت کیفی‌سازی لازم حرکت کنیم.

سخن آخر، دعوت از همهٔ اندیشمندان، پژوهشگران و مؤلفین محترمی است که کتب آنها در این مجموعه مورد نقد و بررسی قرار گرفته تا با ارسال نظرات و نقدهای خود ما را مفتخر به یاری رسانند.

لازم است از ریاست محترم «شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی» جناب آقای دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی و همهٔ همکاران ایشان در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به پاس حمایت‌های مستمر خود تشکر کرده و به ویژه به دوستان عزیز و اعضاء

پیشگفتار ۱۳

سخت‌کوش دبیرخانه شورا خانم‌ها: اسماعیلی و محسنی و آقایان: مقیسه، نجف‌پور، نصیری و شهابی، درودی بی‌کران بفرستم.

همچنین سپاس‌گذاری خالصانه خود را از تلاش‌های ارزشمند استاد گرانمایه جناب آقای دکتر غلامعلی افروز رئیس محترم گروه روانشناسی و نیز دبیر گروه جناب آقای دکتر علی‌اکبر ارجمندنیا که توأمان زحمات اصلی تهیه و گردآوری این مجموعه را برعهده داشته‌اند، اعلام کرده و امیدوارم پس از این شاهد به بار نشستن سایر فعالیت‌های چشمگیر این عزیزان باشیم.

سیدحسین حسینی

دبیر شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

۱۳۹۲/۵/۵

مقدمه

معرفی گروه روان شناسی شورای بررسی متون
و کتب علوم انسانی

(یادداشت رئیس گروه)

گروه روان‌شناسی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی با عضویت هشت نفر از استادان متخصص و متعهد و همکاری بسیاری از استادان مجرب و متعهد دانشگاه‌های کشور در این رشته، ارزیابی علمی و محققانه کتاب‌های موجود روان‌شناسی را به عهده دارد. بدیهی است گروه روان‌شناسی به لحاظ حساسیت موضوع، همواره نهایت دقت را داشته، امیدوار است با مطالعه دقیق و ارزیابی موشکافانه، بتواند پیشنهادهایی منطقی و معقول برای تکمیل و اصلاحات احتمالی و اساسی عرضه کند و نتیجه را برای بازنگری مولفان و مترجمان محترم کتاب‌های مورد نظر، در اختیار آن‌ها قرار دهد.

در این باره، گروه روان‌شناسی تاکنون ۱۳۰ جلسه را به بررسی متون اختصاص داده و در این فاصله، حدود یکصد و پنجاه کتاب رایج در حوزه روان‌شناسی را بررسی کرده است. از این میان، ۱۰۰ عنوان چرخه داوری خود را به اتمام رسانده و نهایی شده است.

گروه روان‌شناسی با هدف جلب همکاری داوران و استادان حوزه روان‌شناسی و ترویج فرهنگ نقد متون و تشریح موجود کتاب‌های درسی حوزه روان‌شناسی، در اسفند ۱۳۸۱ با حضور قریب به شصت تن از استادان و داوران این حوزه، نشستی را در مشهد مقدس برگزار کرد و در مهر ماه ۱۳۸۳ نیز با هدف تألیف متون جدید و همکاری با دانشگاه‌های مشهد نشست دوم خود را برگزار نمود. گروه روان‌شناسی امیدوار است، با گذشت حدود پانزده سال از شروع کار، بتواند پس از شناسایی خلاءهای موجود در رشته روان‌شناسی، با همکاری استادان و محققان، متونی جدید را تألیف یا ترجمه نماید.

بررسی کتاب در گروه روان‌شناسی به عهده اعضای گروه و داوران ذی‌صلاح از گروه است. نتایجی را که داوران اعلام می‌دارند اعضای گروه، کتابی بررسی و بازبینی شد، گروه نظر نهایی خود را درباره کتاب اعلام می‌کند.

آنچه در ادامه می‌آید نتیجه تلاش یک ساله (سال ۱۳۹۰) تعدادی از استادان روان‌شناسی و مشاوره کشور است که در قالب ۲۰ مقاله نقد کوتاه در خصوص ۲۰ کتاب

۱۸ نقدنامه روانشناسی

رایج و پرتیراژ از حوزه روان‌شناسی و مشاوره جمع‌آوری شده است. در مقالات نقد کوتاه سعی شده است تا ابعاد شکلی، محتوایی، علمی، فنی و ویرایشی کتاب از منظر دانشجو بررسی و پیشنهادهای اصلاحی، در پایان هر مقاله گنجانده شود.

نقد و بررسی کتب

«اختلالات اضطرابی (آموزش، کنترل و درمان)»

مؤلف: هلن کنرلی

ترجمه: سیروس مبینی

ناشر: رشد

سال نشر: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۴۰

کتاب اختلالات اضطرابی (آموزش، کنترل و درمان) اثر هلن کنرلی توسط دکتر سیروس مبینی در سال ۱۳۸۴ از سوی انتشارات رشد چاپ شده است. این کتاب در حال حاضر به چاپ دوم رسیده است. نقد این اثر بر اساس چاپ دوم کتاب که در سال ۱۳۸۴ به رشته تحریر در آمده است، صورت گرفته و مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

مترجم محترم برای کتاب اختلالات اضطرابی از ترجمه‌ای روان و رسا استفاده نموده است و نظم منطقی خوبی بین مطالب برقرار نموده است. از لحاظ صفحه‌نگاری نیز مناسب می‌باشد. از مزایای کتاب حاضر می‌توان به وجود جداول و تصاویری اشاره کرد که می‌توانند نقش مهمی در یادگیری داشته باشند. اما کتاب حاضر ایده و نظریه نوینی را مطرح نکرده است.

۲۲ نقدنامه روانشناسی

قواعد ویرایش و نگارش نسبتاً رعایت شده و بنابراین نیاز به اصلاح دارد. برای مثال می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:

- در مقدمه مترجم در بند ۳، خط ۱: که و هدف آن؛
- صفحه ۲۴ خطوط پایین: مداخله مشترک، ورزش (ورزش)؛
- صفحه ۳۴ بند ۳ خط ۴ شماره ۵ پاورقی در متن فارسی تایپ نشده است؛
- صفحه ۳۵ در خط آخر صفحه این سه مولف، بهتر است (عناوین سه مولف ذکر شود).

اشکال دیگری که می‌توان از لحاظ شکلی به کتاب گرفت، این است که فصول از نظر حجم با یکدیگر تناسب ندارند:

فصل ۱: بیست و پنج صفحه؛ فصل ۴: دو صفحه؛ فصل ۵: چهار صفحه؛ فصل ۹: دو و نیم صفحه؛ فصل ۱۰: سه صفحه؛ فصل ۱۵: دو صفحه است. در این کتاب پس از آرایه چندین فصل، یک فصل به عنوان خلاصه فصول قبلی در نظر گرفته شده است: فصل ۱۵، خلاصه فصل ۱۱-۱۴؛ فصل ۱۰ خلاصه فصول ۶-۹ و فصل ۵ خلاصه فصول ۱-۴ که صحیح نمی‌باشد. در نتیجه به نظر می‌رسد با توجه به هدف نگارش و محتوای کتاب می‌تواند به عنوان منبع کمکی و فرعی از آن استفاده نمود و برای واحد درسی مشخص بهتر است به عنوان منبع اصلی معرفی نشود.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

در رابطه با نقد محتوایی کتاب می‌توان به نکته قوتی چون کاربرد اصطلاحات تخصصی مناسب و نوآوری در مداخله‌های آرایه شده اشاره کرد. انطباق محتوی و فهرست نیز مناسب است. همچنین در ترجمه اثر از نمونه‌ها و مثال‌های متعددی بهره گرفته شده است و برای کنترل و درمان اضطراب شیوه‌های عملی مناسبی مورد توجه قرار گرفته است و مهارت‌های خودیاری را برای بیماران مضطرب معرفی می‌کند. از لحاظ محتوایی اثر می‌تواند به عنوان یک منبع فرعی و تنها برای اختلالات اضطرابی مورد توجه قرار گیرد.

میزان روزآمدی و اتقان داده‌ها

به نظر می‌رسد که منابع و داده‌هایی که در کتاب به کار رفته اند، به روز نیستند و بسیار قدیمی هستند و بهتر است تا مطالب از دانش جدید و با توجه به تکنولوژی و پیشرفت‌های جدید نوشته شود.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

برخی از معادل‌های علمی دقیق نیستند، مثلاً عزت نفس به جای حرمت خود، ناخودآگاه به جای ناهشیار، هراس به جای وحشت زدگی. اصطلاحات تخصصی در مواردی نیاز به اصلاح دارد؛ مثلاً:

- افکار اضطراب‌انگیز که معادل اصطلاح anxiety provoking thought در صفحه ۲۰ به کار رفته است و سایرین:
- فرسودگی شغلی burn out واژه شغلی در ترجمه فارسی اضافه شده است در صفحه ۳۸
- گم‌گشتگی disorientation که صحیح آن فقدان جهت‌گیری است صفحه ۴۸
- و موشکافی و واریسی معادل self monitoring (صفحه ۶۵) و در جایی دیگر خودپایی ترجمه شده است (صفحه ۱۳۰).

همچنین از آنجایی که این اثر تنها به اختلالات اضطرابی پرداخته است، از لحاظ محتوایی محدود است و از نظر رویکرد درمانی نیز محدود است، به همین دلیل اثر جامعی محسوب نمی‌شود و همچنین از ابزارهای علمی برای تفهیم موضوع در متن کتاب به میزان متوسط استفاده شده است.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

بنابراین با توجه به نکاتی که ذکر گردید مترجم می‌بایستی در چاپ بعدی به موارد زیر توجه کند:

۱. به روز شدن منابع.
  ۲. توجه به انسجام و نظم منطقی متن با توجه به مثال‌های معرفی شده.
  ۳. توجه به آرایه و معرفی فصول از نظر شکلی. فصول باید از نظر حجم مناسب و یک دست باشند.
  ۴. توجه به ویراستاری و معادل‌سازی واژه‌ها.
- کتاب حاضر می‌تواند برای کارکنان بهداشت روانی مفید باشد و با توجه به روش‌های مدیریت اضطراب می‌تواند مهارت‌های خودیاری بیماران را افزایش دهد و در تخفیف اضطراب موثر باشد. این کتاب می‌تواند به عنوان یک اثر فرعی برای دانشجویان با هدف آشنایی با روش‌های مدیریت اضطراب و درمان آن مفید واقع شود.

«اصول روانشناسی بالینی و مشاوره»

مؤلف: اثر جودیت تاد و آرتور بوهارت

ترجمه: مهرداد فیروزبخت

ناشر: رسا

سال نشر: ۱۳۷۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۷۷۲

کتاب اصول روانشناسی بالینی و مشاوره اثر جودیت تاد و آرتور بوهارت، ترجمه مهرداد فیروزبخت برای گروه روان‌شناسی بالینی و مشاوره اولین بار به واسطه انتشارات رسا به چاپ رسیده است. کتاب حاضر چاپ اول می‌باشد که مورد نقد قرار گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

کتاب حاضر اثری رسا و روان است و قواعد ویرایشی در آن به نحو مطلوبی رعایت شده است. اثر مورد بحث از نظر حروف‌نگاری مناسب است و برگرفته از ویرایش سوم زبان اصلی می‌باشد که با دو ویرایش قبلی تفاوت زیادی دارد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

با توجه به جامعیت مطالبی که اثر مورد بحث دارد، برای درس روانشناسی بالینی مناسب است. همچنین کتاب مذکور برای درس نظریه‌های روان‌درمانی نیز می‌تواند مناسب لازم را داشته باشد. فهرست مطالب کتاب نیز با محتوای آن هماهنگی لازم را

۲۶ نقدنامه روانشناسی

دارد و در نتیجه کتاب از تحول مناسب در چاپ‌های بعدی برخوردار بوده و متناسب با رشد علمی تغییر یافته است.

همچنین اثر مورد بحث می‌تواند برای دوره کارشناسی در رشته‌های روان‌شناسی و مشاوره کاربرد داشته باشد. کتاب اصول روان‌شناسی و مشاوره تاریخچه مناسبی از روان‌شناسی بالینی را ارائه کرده و علاوه بر آن فعالیت‌های روان‌شناسی بالینی را در حوزه‌های آزمون، مصاحبه و نظریه‌های روان‌شناختی مورد بررسی قرار داده است. ارائه مثال بر اساس چارچوب DSMIV و ارائه‌های نمونه‌های بالینی متعدد نوآوری خاصی است که کمتر کتاب روان‌شناسی در میان کتب فارسی وجود دارد که این گونه نگاهی شده باشد. همین امر موجب شده تا متن کتاب برای خواننده جذاب و جالب جلوه کند و از ابطال کلام و ملال‌آوری دوری گزیند.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

کاربرد اصطلاحات تخصصی در کتاب حاضر خوب است و تنها در موارد اندکی اشتباهات کوچکی در معادل‌سازی‌ها وجود دارد که باید در چاپ‌های بعدی اصلاح گردد که مواردی از آن در زیر خواهد آمد:

- صفحه ۱۸۶ واژه "نظریه" روابط شی برای کلمه "object relation therapy" آورده شده که شاید واژه متن اصلی "theory" بوده.
- صفحه ۱۶۸ برای کلمه "self-report" واژه "خودسنجی" آورده شده که بهتر است از واژه "گزارش فردی" استفاده شود.
- صفحه ۳۶۴ کلمه "counting energy management"، "کنترل وابستگی" ترجمه شده است.

استفاده از ابزارهای علمی

از ابزارهای علمی به خوبی استفاده شده است. مباحث و موضوعات با مثال‌های مناسب همراه است و در متن اثر برای موضوعات مختلف از جداول، نمودارها و مثال‌های بالینی منطبق بر کارورزی‌های بالینی در بیمارستان‌ها و دیدگاه‌های تئوریک استفاده شده است. مهم‌تر از همه اینکه نویسنده در نگاشتن متن اثر از چهارچوب APA بهره برده است.

میزان روزآمدی مطالب

با توجه به اظهار نظر مولفین کتاب در مقدمه اثر حاضر بر اساس ویرایش سوم نگاشته شده که با تغییرات فراوانی همراه بوده است. دیدگاه‌ها و افق‌های جدیدی در نظریه‌ها مطرح شده که برالی دانشجویان بسیار مفید و مناسب می باشد. مواردی از این افق‌های تازه در سطور زیر ذکر خواهد شد:

- فصل ۱۴ مشاوره، ازدواج، خانواده و کودک.
- فصل ۱۶ ادغام روان‌درمانی.
- فصل ۱۷ روان‌شناسی و جامعه معاصر.
- فصل ۱۸ مباحث حرفه‌ای و آینده.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

کتاب مورد نظر با توجه به آن چه که در بالا ذکر گردید و اهداف و انتظارات بررسی یک کتاب، می‌تواند به عنوان یک کتاب درسی و برای سه واحد دانشگاهی پیشنهاد شود. منبع خوب و جامعی برای درس روان‌شناسی بالینی محسوب می‌شود و حوزه‌های فعالیت روان‌شناسی بالینی را در قالب آزمون، مصاحبه و درمان برای مقطع کارشناسی به خوبی تبیین کرده است. تاریخچه روان‌شناسی بالینی و وضعیت کنونی آن در دانشگاه‌ها را به نحو مطلوبی بیان نموده و دیدگاه‌های درمانی و نظری نیز بسیار مناسب و خوب در ترجمه اثر توضیح داده شده است و با اضافه کردن فصول و مباحث جدید توانسته افق‌های جدیدی را فراروی دانشجویان ارائه دهد.

«اصول مصاحبه بالینی بر مبنای DSM-IV»

مؤلف: اثر اوتمر و اوتمر

ترجمه: آرزومندی و بهشتی

ناشر: انتشارات ارجمند

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: چهارم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۷۵

کتاب اصول مصاحبه بالینی اثر اوتمر و اوتمر ترجمه آرزومندی و بهشتی به ویراستاری دکتر نصرافهانی در سال ۱۳۸۷ از سوی انتشارات ارجمند چاپ شده است. این کتاب در حال حاضر به چاپ چهارم رسیده است. نقد این اثر بر اساس این چاپ کتاب انجام شده و مطالب موجود در آن، در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

نگارش اثر روان، مناسب و قابل فهم می‌باشد. هرچند که برای تعدادی از واژه‌ها معادل‌های فارسی به کار گرفته نشده و یا به صورت غیرمستقیم در پاورقی و یا متن (نه در تیترو) معادل‌های آن‌ها نوشته شده است.

برای مثال:

- صفحه ۱۷۶ دو مورد سطح هشیاری: لتاژری، استوپور و اغماء را ذکر کرده است که مناسب‌تر بود مانند بقیه اصطلاحات؛ معادل فارسی این واژه‌ها نیز ذکر می‌شد.

نویسنده یا مترجم همچنین یکدست سازی را در تدوین و بیان رعایت نکرده است. مثلاً معادل انگلیسی برخی از واژه‌ها را در مقابل آن‌ها در تیتراژ آورده در صورتی که برخی دیگر را در پاورقی نوشته است. مثلاً:

- در صفحه ۱۳۴ معادل جهت‌یابی "orientation" و حافظه "memory".
- در صفحه ۱۳۶ معادل انگلیسی حافظه کاذب را در پاورقی و واژه بعدی یعنی "affect" یا عاطفه را در متن آورده که به هم ریختگی و آشفتگی را در تدوین می‌رساند.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کاربرد اصطلاحات تخصصی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی نسبتاً خوب است، هرچند بهتر بود که با هماهنگی از متخصصین روانشناسی در کاربرد اصطلاحات دقت لازم می‌شد زیرا می‌توانست مانع برخی ناهماهنگی‌ها و آشفتگی‌ها شود. در مورد کیفیت معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی می‌توان به این نکته اشاره داشت که با توجه به اینکه از نقطه نظر علم پزشکی و روانپزشکی به موضوع توجه شده است، ولی زبان نگارش بسیار بد می‌باشد.

استفاده از ابزارهای علمی

میزان و چگونگی بهره‌گیری از ابزارهای علمی در این اثر را می‌توان نامطلوب دانست و از چنین مواردی کمتر استفاده شده است و بیشتر با ذکر شواهد از متن مصاحبه بیماران سعی شده است که به کتاب اعتبار دهد.

در رابطه با جامعیت کتاب این نکته را عنوان کرد که اثر حاضر برای درس اصول تشخیص بالینی از جامعیت محتوایی خوبی برخوردار است. همچنین انطباق اثر با عنوان و فهرست آن، مناسب است و برطبق آن جلو رفته اما در زمینه روایی شکلی آن می‌توان اظهار داشت که محتوای ارائه شده در مورد تیتراژها تفاوت‌هایی با هم دارند و انطباق آن با سرفصل‌های شورای عالی برنامه ریزی تاحدودی قابل قبول است.

اثر حاضر برای تدریس در مقطع کارشناسی ارشد بسیار مناسب می‌باشد زیرا از سطح تخصصی بسیار بالایی برخوردار است و می‌تواند در مقاطع تحصیلی بالا یا تکمیلی مورد استفاده قرار گیرد.

اصول مصاحبه بالینی بر مبنای DSM-IV ۳۱

میزان روزآمدی داده‌ها و مطالب

کتاب حاضر از روزآمدی خوبی برخوردار است هرچند که آثار جدیدی به لاتین به چاپ رسیده است که می‌توان از آن‌ها هم استفاده نمود. در ضمن نوآوری خاصی نیز در کتاب حاضر به چشم نمی‌خورد و تنها به شواهد فراوان، متعدد و عملی در روشن کردن مطالب می‌توان اشاره کرد.

مطالب هر فصل نیز از نظم نسبی برخوردار است، هرچند که در کل فصول، در مقایسه با یکدیگر، چنین انسجامی کمتر دیده می‌شود. به نظر می‌رسد برخی مطالب ضروری قابل طرح در مصاحبه تشخیصی مطرح نشده است.

مشکل اصلی کتاب عدم وجود فهرست منابع و ماخذ است. این موضوع هم در متن سراسر کتاب و هم در پایان آن قابل مشاهده است. مشخص نیست که نویسندگان از چه منابعی و در چه سال‌هایی استفاده کرده‌اند، ممکن است فهرست منابع در کتاب اصلی در پایان وجود داشته لکن در ترجمه مطرح نشده است. در واقع به نظر می‌رسد کتاب در زمینه دقت در استنادات و ارجاعات با مشکل جدی مواجه است. از این رو قضاوت در زمینه میزان دقت در استنادات و ارجاعات مشکل است و در تمام متن در سراسر کتاب هیچ مرجع و یا منبعی که به آن استناد شده باشد ملاحظه نمی‌شود.

در رابطه با جهت‌گیری اثر حاضر نیز می‌توان اظهار داشت که به نظر می‌رسد که یک منبع کاربردی در تشخیص است از این رو جهت‌گیری اخلاقی اجتماعی خاصی در آن وجود ندارد.

پیشنهادات و نظر نهایی

اگر کتاب حاضر تحت یک ویرایش کامل ادبی و نگارشی قرار گیرد متنی روان‌تر و رساتر خواهد داشت و همچنین نحوه ارائه مطالب نیز از انسجام و نظم مناسبی برخوردار نیست که اگر این جنبه نیز اصلاح گردد، بسیار بهتر و قابل فهم‌تر خواهد شد.

در صورتی که جلد دوم کتاب نیز ترجمه گردد و منابع و معادل‌های انگلیسی نیز مورد تجدید نظر قرار گیرند؛ می‌توان از آن به عنوان یک منبع اصلی برای دروس دانشگاهی در مقاطع مختلف استفاده نمود زیرا این کتاب بر اساس DSMIV نوشته شده و در صورت اصلاحات، اثر بسیار مفیدی خواهد بود و دانشجویان می‌توانند از آن استفاده‌های کاربردی فراوانی ببرند. البته جهت جذاب شدن بیشتر اثر برای خوانندگان که اکثر قریب

۳۲ نقدنامه روانشناسی

به اتفاق آنان دانشجویان دانشگاهها هستند؛ باید نحوه صفحه‌آرایی نیز تغییراتی داشته باشد تا بهتر و بیشتر آنان را علاقه‌مند به خواندن کتاب کند. در مجموع کتاب حاضر با توجه به منابع فارسی موجود در آن در زمینه مصاحبه بالینی، از جامعیت خوبی برخوردار است و از کتاب‌های مفید و کاربردی در زمینه فعالیت‌های بالینی محسوب می‌گردد.

«روان درمانی کوتاه مدت: رویکرد التقاطی روان‌درمانی»

مؤلف: اثر گارفیلد

ترجمه: سیروس مبینی

ناشر: انتشارات رشد

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: سوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۱۰

کتاب روان‌درمانی کوتاه مدت اثر گارفیلد ترجمه سیروس مبینی در سال ۱۳۸۸ برای اولین بار به واسطه انتشارات رشد در شهر تهران به چاپ رسیده است. این اثر در ۳۱۰ صفحه و ۱۵۰۰ شمارگان برای بار سوم به چاپ رسیده که نقد حاضر با توجه به همین چاپ انجام گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

کیفیت شکلی اثر از نظر رعایت قواعد ویرایشی و روانی و رسایی در حد قابل قبولی خوب و مناسب می‌باشد. و از لحاظ سوری از جامعیت مناسبی برخوردار است. اثر مورد نظر از لحاظ صفحه‌آرایی، حروف‌نگاری، طراحی روی جلد و ..... نیز تقریباً مناسب لازم را داشته و در این زمینه نکته‌ای که موجبات ضعف بسیار آن را نشان دهد، وجود ندارد.

اثر مورد بحث از لحاظ حجم نیز خیلی مناسب نیست و در حد متوسطی می‌باشد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

این کتاب چون کیفیت محتوایی لازم را ندارد تنها می‌توان از آن به عنوان یک منبع کمک آموزشی در دروس دانشگاهی استفاده نمود زیرا در آن رویکردهای روان‌درمانی به صورت خلاصه‌وار ذکر شده و توضیحات لازم برای هر یک از آن‌ها به عمل نیامده است. در ترجمه اثر مذکور به نظر می‌رسد که مترجم دقت لازم را مبذول نداشته و از خود خلاقیت به خرج نداده است. همچنین از لحاظ ادبی و علمی نیز احتیاج مبرم به ویراستاری اساسی دارد زیرا مطالب بدون توضیح آمده‌اند و کیفیت لازم را ندارند و به همین منظور قابلیت فهم مناسب را برای خواننده ندارند.

محتوای کتاب نیز از جامعیت مناسبی برخوردار نیست و به نظر می‌رسد که چکیده چند اثر قبلی و قدیمی باشد. در زمینه انطباق محتوا با عنوان کتاب نیز مناسبت لازم وجود دارد و مغایرتی در این حوزه دیده نمی‌شود ولی با هیچ یک از سرفصل‌های فعلی شورای عالی برنامه ریزی مطابقت ندارد و تنها با برخی از سرفصل‌های تفصیلی دروس روان‌شناسی بالینی و روش‌های روان‌درمانی مطابقت دیده می‌شود.

کاربرد اصطلاحات تخصصی و معادل‌سازی آن‌ها

در این اثر از معادل‌های مناسبی استفاده نشده و همان‌طور که در سطور بالا ذکر گردید ترجمه مناسبی برای اصطلاحات تخصصی به کار گرفته نشده است و به همین جهت نیازمند بازنگری اساسی می‌باشد. بیشترین مشکل در این حوزه به ترجمه نارسای متن بر می‌گردد. مثلاً: واژه "بیمار"، غلط و نادرست است و باید به جای آن از واژه‌ی "مراجع" استفاده شود.

میزان روزآمدی داده‌ها

مطالب و منابع به کار برده شده متون این اثر بسیار قدیمی است و محتوا به بیش از ۲۵ سال پیش بر می‌گردد. مترجم بهتر بود یا از کتاب جدیدتری در این حوزه استفاده می‌نمود و یا این‌که از ویرایش جدید کتاب در صورتی که موجود باشد استفاده می‌نمود. در زمینه نوآوری‌ها نیز این کتاب نقشی برعهده نداشته و نتوانسته کمکی در این زمینه انجام دهد.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

در این زمینه مترجم باید نکات زیر را جهت هرچه بهتر شدن اثر خویش و قابلیت بهتر فهم آن برای خوانندگان مبتدی (دانشجویان سال اول کارشناسی و .....) رعایت کرده و آن‌ها را در تصحیح کتاب خویش به کار برد. این موارد عبارتند از:

روان‌درمانی کوتاه‌مدت: رویکرد التقاطی روان‌درمانی ۳۵

- در متون کتاب از واژه‌های توصیفی و تخصصی دقیق‌تر و مناسب‌تری استفاده شود.
- در ترجمه برخی از قسمت‌های کتاب دقت بیشتری به عمل آورد.
- اثر خویش را تحت ویراستاری ادبی و علمی لازم قرار دهد.
- از واژه‌های تخصصی و فنی مناسب در مطالب ارائه شده استفاده کند.
- و در صورت رعایت موارد بالا، می‌تواند برای دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد در دو واحد درسی؛ به عنوان یک کتاب کمک آموزشی و کمک درسی استفاده شود.

«روان‌درمانی و مشاوره با مسلمانان»

مؤلف: اثر مروان دویری

ترجمه: دکتر براتی و صادقی

ناشر: انتشارات رشد

سال نشر: ۱۳۸۹

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۲۳۲

کتاب روان‌درمانی و مشاوره با مسلمانان اثر مروان دویری توسط دکتر براتی و صادقی در سال ۱۳۸۹ از سوی انتشارات رشد چاپ شده است. این کتاب در حال حاضر چاپ اول آن است و نقد این اثر بر اساس چاپ حاضر صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

اثر حاضر از لحاظ نگارش متنی رسا و روان دارد و از این لحاظ مناسب به نظر می‌رسد. اثر حاضر از لحاظ رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی مناسب است. تنها در موارد اندکی اصلاحات تایپی لازم می‌گردد. از جمله:

صفحه ۱۲۸ واژه نارحتی در کتاب به جای ناراحتی آمده است.

کیفیت اثر از لحاظ حروف نگاری، صفحه آرایی، صحافی، طرح روی جلد و موارد دیگر در این رابطه مناسب است.

با توجه به اینکه موضوع مربوط به درس اصلی و مرتبط با واحدهای درسی رشته روانشناسی نمی‌باشد مناسب تدریس در رشته روانشناسی نیست و تنها برای اطلاعات فرعی دانشجویان و علاقه مندان در دروس درمان می‌تواند توصیه گردد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کتاب به طور کلی به روان‌درمانی به صورت مشخص نپرداخته است بلکه زمینه‌های شخصیتی، فرهنگی، اجتماعی اعراب را مطرح و تبیین کرده است. این کتاب تا حدودی می‌تواند برای آشنایی بیشتر با مهاجرین عرب ساکن در کشورهای اروپایی و غربی و امریکا مناسب باشد البته همان گونه که نویسنده محترم اثر و نیز مترجم محترم مطرح کرده‌اند این اثر مقدمه‌ای می‌باشد برای طرح دیدگاه‌های روان‌درمانی مبتنی بر فرهنگ از جمله فرهنگ ایرانی.

همان گونه که بیان شد، اثر حاضر به طور مستقیم به فرایند و ابعاد روان‌درمانی با مسلمانان به عنوان یک فرهنگ خاص نپرداخته است بلکه در بخش‌های زیادی زمینه‌های فرهنگی، دینی و ارزشی و محیطی مهاجرین عرب در کشورهای اروپا و خاصاً امریکا را مطرح کرده است و عنوان روان‌درمانی نمی‌تواند به صورت شفاف با محتوای کتاب همخوانی داشته باشد. به علاوه واژه مسلمانان برای این کتاب مناسب نیست و اصل اثر نیز عنوان اعراب را در بردارد و خاص همه مسلمانان می‌باشد.

همچنین مطالب اثر حاضر از لحاظ انطباق آن با سرفصل‌های شورای عالی برنامه ریزی برای درس روان‌درمانی ارتباطی نداشته و همچنین به عنوان کتاب درسی نمی‌تواند مطرح شود. به این ترتیب، تناسب اثر برای تدریس به عنوان درس اصلی مناسب نیست اما می‌تواند به عنوان منبعی فرعی و جهت کسب اطلاعات بیشتر برای دانشجویان علاقه مند به مطالعه درس درمان، مناسب باشد.

در مقدمه نوشته شده توسط پل پدرس (صفحه ۱۷) آمده است که این کتاب به پیامدها و نگرش‌های مردم (امریکا) نسبت به مسلمانان پس از حادثه ۱۱ سپتامبر می‌پردازد. دیدگاه اجتماعی فرهنگی مهاجرین اعراب در این کتاب تبیین شده است که می‌تواند مورد نقد قرار گیرد و لذا جامعیت عنوان اثر را از بین خواهد برد.

در این اثر تفردگرایی، درگیری خانواده در تعارض‌های تربیتی والدین در مهاجرین اعراب به نقد کشیده شده است. (تنبیه در مدارس صفحه ۵۶، فقدان خلاقیت صفحه ۵۶۰، قبیله گرایی صفحه ۵۸، درگیری خانواده صفحه ۱۶۴ به بعد و از این قبیل موارد به عنوان ویژگی‌های فرهنگی مسلمانان به طور اعم در نظر گرفته شده است که نیازمند تحلیل و نقد است.

روان‌درمانی و مشاوره با مسلمانان ۳۹

رویکرد کتاب نسبت به فرهنگ را میتوان چنین اظهار داشت در مقدمه مترجم محترم آمده است که با توجه به فرهنگ اسلامی و ایرانی ضرورت ارائه رویکرد روان‌درمانی مبتنی بر فرهنگ برای ایرانیان ضرورت دارد و لازم است که درمان متخصص با توجه به فرهنگ‌های مختلف به ویژه مسلمانان ارائه شود و روان‌درمانی محدود به دیدگاه‌های غربی نباشد.

عنوان اثر بایستی اصلاح شود زیرا چنین به نظر می‌رسد که کتاب خاص مسلمانان از جمله ایرانیان است، در حالی که کتاب مربوط به مهاجرین اعراب در امریکا است و بحث‌های ارائه شده در آن نیز می‌تواند با تأمل و نقد همراه باشد. البته در اثر و نیز ترجمه موارد مطرح شده در مورد قرآن، پیامبر و روحانیون به عنوان ارزش و معیار صحیح مورد تایید قرار گرفته است (صفحه ۱۲۸ پاورقی مترجم و صفحه ۱۷۲).

کاربرد اصطلاحات تخصصی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی در این اثر مناسب است. کیفیت معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی با توجه به زبان نگارشی آن نیز در اثر حاضر مناسب می‌باشد.

بهره‌گیری از ابزارهای علمی

میزان و چگونگی بهره‌گیری از ابزارهای علمی (مثلاً طرح بحث مقدماتی) برای تفهیم مطالب متاسفانه به همراه سوء‌گیری است و به نوعی بر جامعه اعراب مهاجر و ساکن در کشور امریکا متمرکز است.

روزآمدی داده‌ها

با توجه به دامنه و گستره‌ی وسیع فرهنگ مسلمانان در کشورهای آسیایی، آفریقایی و... با محتوای فرهنگی اجتماعی متنوع، این کتاب نمی‌تواند با عنوان ترجمه شده مطرح شود. برای ارائه یک درمان روانشناختی دینی مبتنی بر فرهنگ، به نظر می‌رسد رویکردهای متعدد فرهنگی اسلامی متناسب با کشورهای مختلف ضرورت دارد و این اثر علی‌رغم انتشار آن در سال ۲۰۰۶ نمی‌تواند روزآمد باشد.

با توجه به اینکه اثر حاضر می‌تواند به عنوان گام ابتدایی و مقدماتی برای درمان مبتنی بر فرهنگ مطرح شود، خود نوعی نوآوری است.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

در کل می‌توان به طور خلاصه اظهار داشت مترجم محترم می‌تواند به نکات زیر برای بهتر شدن این اثر توجه داشته باشد:

۴۰ نقدنامه روانشناسی

۱. عنوان کتاب اصلاح شود و منطبق با عنوان اثر اصلی ترجمه شود.
۲. با توجه به محدود بودن موضوعات فصول به ویژگی‌های اجتماعی-فرهنگی مهاجرین عرب در امریکا این اثر نیاز به نقد و تحلیل دارد و نباید به عنوان درمان، خاص مسلمانان ارائه شود.
۳. با توجه به ویژگی‌های ارائه شده فرهنگ دینی، لازم است مطالب مربوط به فرهنگ از دیدگاه اسلام و قرآن توسط متون وزین و معتبر در این زمینه مورد نقد قرار گیرد.
۴. پیشنهاد می‌شود ویژگی‌های مسلمانان ایرانی از ابعاد روان‌شناختی و روان‌درمانی با توجه به توجه مترجم به ارائه رویکرد روان‌درمانی خاص ایرانیان به عنوان یک گام جدید و مقدماتی به این اثر اضافه شود.

«شناخت اجتماعی»

مؤلف: اثر زیوا کاندا

ترجمه: دکتر حسین کاویانی

ناشر: نشر مهر کاویان

سال نشر: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۷۴۹

کتاب شناخت اجتماعی اثر زیوا کاندا ترجمه دکتر حسین کاویانی توسط دکتر بهروز میلانی فر در سال ۱۳۸۴ برای اولین بار به واسطه نشر مهر کاویان به چاپ رسیده است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

کتاب شناخت اجتماعی از لحاظ نگارشی، سلاست و روانی نسبتاً خوب است ولی نیاز جدی به ویراستاری دارد. در مجموع سعی شده است قواعد ویرایشی و نگارشی رعایت شود ولی در متن غلط‌های تایپی و مشکلات ویرایشی به چشم می‌خورد. به طور مثال: مختلف به صورت مختف (صفحه ۸۹)؛ بالتبع به صورت بالتبع (صفحه ۶۵) و... آمده است. علاوه بر آن، مکرراً زیرنویس‌ها تکرار شده است و یا بعضاً ترجمه برخی از اصطلاحات آمده که ضرورتی نداشته است مثلاً در یک صفحه هم زمان حال و هم زمان گذشته یک اصطلاح آمده است.

کیفیت حروف نگاری، صفحه آرایی، صحافی و طرح جلد در مجموع خوب است هرچند ضعف‌هایی وجود دارد که بهتر است اصلاح شود. مثلاً: انتهای برخی از صفحات خالی مانده است و یا صفحه‌بندی برخی از صفحات مثل صفحه ۴۹۲ نامناسب است. به علاوه،

۴۲ نقدنامه روانشناسی

قلم تیتراها و سرتیتراها در برخی موارد با سایر موارد هماهنگ نیست (به ویژه صفحه ۲۹۵ به بعد). همچنین کلمه‌هایی که عربی هستند در پرائتز و با قلم عربی ارائه شده است (مثل مانعه الجمع با بالتبع).

از نظر تناسب حجم اثر نیز با تعداد واحدهای درسی مورد نظر، می‌توان گفت که فاقد تناسب است اما مدرس می‌تواند برخی از فصول را تدریس نکند.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

ترجمه اثر از نوع ترجمه کامل است ولی فقط در یک مورد مطالبی خارج از کتاب و ناهماهنگ با آن آمده است (صفحه ۶۹، مطالبی از دبیرستان البرز، سفر به اصفهان) ظاهراً فقط در اینجا اسامی ایرانی شده است.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

در مجموع کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی خوب است و اگر ضعیفی وجود دارد به دو عامل بستگی دارد: یکی نبودن یک فرهنگ جامع و مورد قبول برای همه روانشناسان و دیگری ظاهراً غیرمرتبط بودن تخصص مترجم با اثر ترجمه شده.

از لحاظ کیفیت معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی به دلایل ذکر شده در فوق، مترجم محترم در بسیاری موارد (ده‌ها مورد) با اطمینان از معادل‌های مناسب بهره نبرده است و برای رهایی از اشتباه برای یک اصطلاح دو و گاهی سه عامل را ارائه کرده است. با توجه به تعداد زیاد آن‌ها صرفاً به صفحه آن‌ها اشاره می‌شود: صفحه ۱۳، ۱۵، ۲۸، ۲۹، ۳۹، ۶۳، ۷۰، ۷۲، ۹۱، ۱۲۱، ۱۲۵، ۱۴۱، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۷۴، ۱۷۷، ۲۱۸، ۲۲۹ و... مثلاً کلیشه‌ها یا قالب‌های ذهنی، تطبیق یا سازگاری، دلیل‌یابی یا استدلال، برجستگی یا وضوح، مقوله‌ها یا مجموعه‌ها، سازگار یا قانع، توضیح یا توصیه، تصویرپردازی ذهنی یا تخیل، تکلیف یا آزمايه، حواس‌پرتهی یا فراموشکاری، تفکر خلاف واقع یا واقعیت‌گریز، خلق یا روحیه، کارایی یا بازده، پیچیدگی خویشتن یا خودپیچیدگی، ناهماهنگی یا ناهمسازی، مفهوم خویشتن یا خودپنداره، برداشت یا استنباط... در برخی موارد معادل‌های انتخاب شده مناسب نیستند مثل:

- احیاء برای constraint در صفحه ۶۲
- بافتاری برای heuristic در صفحه ۶۹
- میزان کردن برای adjustment صفحه ۱۲۷
- سوءگیری تطابق برای correspondence bias صفحه ۱۲۹

شناخت اجتماعی ۴۳

- خویشتن (خودپنداره) فعال و جاری برای working self-concept صفحه

۵۴۸

بهره‌گیری از ابزارهای علمی

در رابطه با میزان و چگونگی بهره‌گیری از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار...) برای تفهیم مطالب باید اشاره کرد که متاسفانه به میزان کمی استفاده شده است.

در مجموع در رابطه با میزان جامعیت محتوا و موضوع این اثر می‌توان گفت اثر حاضر، کتابی جامع است و محتوای درس را به خوبی پوشش می‌دهد.

روزآمدی داده‌ها و مطالب

میزان روزآمدی داده‌ها و اطلاعات مورد قبول است، اگرچه در فهرست نویسی کتابخانه ملی ایران تاریخ انتشار کتاب ۱۹۹۹ ذکر شده است ولی در دیباچه نوشته شده از سوی مترجم سال ۲۰۰۲ ذکر گردیده است. در هر دو صورت، اثر مآخر به مطالعات و پژوهش‌های انجام شده تا زمان چاپ را پوشش داده است و براین اساس می‌توان روزآمدی آن را پذیرفت.

نمونه‌هایی از نوآوری که در این کتاب می‌توان به آن‌ها اشاره داشت موارد ذیل است:
طبقه بندی این اثر به سه بخش:

۱. بخش اول: فرایندهای پایه

۲. بخش دوم: موضوع های پایه

۳. و بخش سوم: چشم انداز میان فرهنگی

پیشنهادات و نظر نهایی

در پایان باید اشاره داشت اثر مذکور اثر جدیدی در حوزه روانشناسی شناختی است و طراحی و صفحه بندی آن نیز مناسب است. پیشنهاد می‌شود که برخی مطالب در چاپ بعدی نقد شده و توضیحاتی در پاورقی داده شود و تحقیقات ایفا شده در ایران نیز مطرح شود.

«علم النفس) روان شناسی از دیدگاه دانشمندان اسلامی»

مؤلف: اثر عثمان نجاتی

ترجمه: دکتر سعید بهشتی

ناشر: انتشارات رشد

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۲۰

کتاب علم النفس، روانشناسی از دیدگاه دانشمندان اسلامی در سال ۱۳۸۵ از سوی انتشارات رشد به چاپ اول رسیده است. نقد این اثر بر اساس همین چاپ کتاب که در سال ۱۳۸۵ به رشته تحریر در آمده، صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

در بررسی چگونگی نگارش کتاب می توان ادعان داشت، متن با این که به طور عمده متنی فلسفی است، لکن با سلاست و روانی نگاشته شده است و نیازی به استناد خاصی در این مورد ندارد هر صفحه از متن گواه این مدعاست. کتاب از لحاظ کیفیت صفحه آرایی نیز خوب و فنی است. هرچند طرح روی جلد و حروفنگاری عنوان روی جلد از زیبایی کافی برخوردار نیست، لکن داخل متن به خوبی کار شده است. همچنین کتاب حاضر از لحاظ تناسب حجم با تعداد واحدهای درسی موردنظر، مناسب لازم را دارد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

این کتاب تقریباً تمامی مشرب‌های رایج در اندیشه اسلامی را مطرح کرده است. حتی متفکرینی چون غزالی که خود ناقد، بلکه مخالف فلسفه هستند نیز در این مجموعه آمده است. البته جای مباحث قرآنی و تفسیری در این کتاب خالی است که می‌توان آن را هم موجه دانست، زیرا کتاب عمدتاً فلسفی است.

سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی عیناً با کتاب آقای دکتر احدی و بنی جمالی تطابق دارد. با این وصف، کتاب مورد نظر به بسیاری از آن مباحث می‌پردازد. در کتاب آقای دکتر احدی و بنی جمالی کارهایی در زمینه تطابق مباحث جدید و قدیم انجام گرفته است.

اثر حاضر با نگاه فلسفی به علم النفس نگاه شده، به همین منظور از جمله آثار قوی در این حوزه است. لکن نگاه به درس علم النفس و یا روانشناسی از دیدگاه اسلامی، تنها نمی‌تواند از نظر فلسفی صورت گیرد. دیدگاه‌های کلامی، تفسیری و نیز دیدگاه نظریه پردازان اسلامی در متن روانشناسی تجربی نیز دیدگاه‌های مطرحی هستند که این کتاب به آن‌ها پوشش نمی‌دهد.

کیفیت کاربرد و معادل‌سازی اصطلاحات تخصصی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی مناسب است به طوری که اصطلاحات از یک سو با زبان تخصصی فلسفی تطابق دارد و از سوی دیگر با اصطلاحات رایج در روانشناسی. از آنجایی که متن از زبان عربی ترجمه و اصطلاحات رایج در زبان فارسی در حوزه بحث کتاب عمدتاً عربی است، لذا معادل‌سازی‌ها دارای مشکل زیادی نیست. لکن در مواردی که از کیفیات نفسانی از قبیل اندوه و غم یا افسردگی و امثال آن‌ها به میان می‌آید شاید نتوان با دقت کافی اصطلاحات مورد اشاره را ترجمه کرد.

میزان بهره‌گیری از ابزارهای علمی نامناسب است و تقریباً به جز طرح بحث مقدماتی تقریباً هیچ یک از موارد مورد اشاره در این بند در کتاب ذکر نشده است.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

کتاب را در مجموع می‌توان خوب ارزیابی نمود. لکن با توجه به موضع‌گیری شخص نویسنده که متأثر از فکر و فرهنگ وهابی است باید خالی بودن کتاب از مواضع شیعی را مورد توجه قرار داد. هرچند مترجم محترم با اضافه کردن فصلی از دیدگاه ملاصدرا تا حدی خلاء موجود را پر کرده است، لکن هر جا که روایتی نقل شده یا برداشتی از قرآن

(علم النفس) روان شناسی از دیدگاه دانشمندان اسلامی ۴۷

صورت گرفته خلاء از دیدگاه امامیه در آن چشم می خورد. روایات اهل تسنن اغلب منتسب به ابوهریره است به نظر می رسد به شکل عمدی شیعه از نقل قول های روایات حذف شده است. در کتاب راوی احادیث ذکر نشده است. به این ترتیب، بایستی از احادیث شیعی استفاده شود.

«آزمون‌های شناختی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان»

مؤلف: اثر علی فتحی آشتیانی و محبوبه داستانی

ناشر: انتشارات بعثت

سال نشر: ۱۳۸۸

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۰۰

کتاب آزمون‌های روانی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان نوشته علی فتحی آشتیانی و محبوبه داستانی در سال ۱۳۸۸ از سوی موسسه انتشارات بعثت به چاپ اول رسید. این کتاب شامل ۴۰۰ صفحه می‌باشد که در چاپ اول حدود ۳۰۰۰ نسخه از آن منتشر گردید. این کتاب در بدو ورود خود با توجه به عنوان و مطالب مندرج در آن بیشتر مورد توجه دانشجویان رشته روان‌شناسی و رشته‌های مربوطه قرار گرفت. مقاله حاضر بر اساس همین چاپ کتاب که اکنون در دسترس قرار دارد انجام شده است و بر این اساس در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی و نظر نهایی و پیشنهادات تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

از نقاط قوت کتاب می‌توان به روانی و رسایی متن آن اشاره کرد که برای خواننده مبهم و غیر قابل فهم نمی‌باشد. همچنین رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی بر روایی و رسایی آن می‌افزاید. اما کیفیت حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی کتاب خیلی مناسب نیست و این ضعف موجب می‌شود تا روان بودن مطالب و رعایت نکات ویرایشی در متن، زیاد به چشم نیاید و همین از میزان قوت مطالب می‌کاهد. طرح روی جلد نیز تناسب چندانی با مواد و مطالب گنجانده شده در کتاب ندارد و اگر بتوان آن را اصلاح نمود، کیفیت بالاتری از آن را می‌توان در دسترس دانشجویان و علاقه‌مندان قرار داد.

چگونگی استفاده از ابزارهای علمی

نویسندگان تلاش نموده اند تا از جداول و داده های آماری و نمودارهای مناسب جهت معرفی آزمون ها استفاده کنند.

بین محتوی اثر و فهرست مطالب تطابق لازم وجود دارد و همگی بر اساس سرفصلهای شورای عالی برنامه ریزی است. از نوآوری های کتاب می توان به تقسیم آزمون در دو بخش ارزشیابی شخصیت و ارزیابی سلامت روان شناختی اشاره نمود که این امکان را به مدرس می دهد تا برحسب ضرورت و نیاز هر بخش را جداگانه تدریس نماید.

ب) بررسی محتوایی و علمی اثر

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی

کاربرد مناسب اصطلاحات تخصصی و معادل سازی های مناسب بر نکات قوت آن می افزاید و آن را بهتر نمایان می سازد. واژه نامه آخر کتاب نیز موجب می شود تا خواننده معنای لغاتی را که نمی داند فهمیده و این به تفهیم هرچه بهتر مطالب کمک شایان توجهی می کند.

میزان روزآمدی داده ها و مطالب

مطالب کتاب روزآمد هستند و منابع مورد استفاده در آن نیز تقریباً جدید می باشند. نوع و میزان مطالب گنجانده شده در هر بخش از کتاب، حاکی از این است که آن ها از جامعیت مناسب در حوزه خود برخوردار می باشند و تنها مورد قابل ذکر در این زمینه، عدم استفاده از آمارهای فارسی مربوط به هر آزمون می باشد که سبب شده تا کمی از جذابیت کتاب کم شود. همچنین برخی از آزمون های جدید نیز وجود دارند که متأسفانه جای خالی آن ها در متن کتاب کاملاً محسوس است.

با توجه به این که هدف اصلی کتاب معرفی جامع و نحوه استفاده از آزمون های مربوط به ارزیابی شخصیت و سلامت روان می باشد؛ لذا کتاب حاضر به نحوی تدوین شده که دانشجویان روان شناسی در مقاطع مختلف می توانند از آن استفاده کنند؛ زیرا اغلب آزمون ها بر روی افراد جامعه میزان شده تا هر فردی با هر میزان سواد و تحصیلات، بتواند سوالات را درک کند. کاملاً واضح است که برخی از آزمون ها مانند MMPI به علت زیادی سئوالات برای آزمون شونده اندکی سخت باشد که با رعایت دقت و توجه از سوی آزمونگر قابل رفع خواهد بود.

آزمون‌های شناختی، ارزشیابی شخصیت و سلامت روان ۵۱

از منظر حجم مطالب نیز باید این نکته را عنوان کرد که مطالب تا به حدی است که می‌تواند برای دوره کارشناسی بسیار مناسب باشند و حتی برای دوران کارشناسی ارشد نیز می‌تواند مفید فایده باشد.

ج) نظر نهایی و پیشنهادات

شایسته است تا کتاب مذکور از برخی از آزمون‌های نوین و کاربردی در حوزه شناختی به تفصیل استفاده کند و برخی از آزمون‌های غیرفرهنگی و غیرضروری را حذف نموده و با نگاه فرهنگی و علمی کتاب را بازنگری کند. با اضافه کردن داده‌های مربوط به جامعه ایران در هر یک از آزمون‌ها هم مطالب کتاب بومی می‌شوند و هم برای خواننده و علی‌الخصوص دانشجویان کارآمدتر و مناسب‌تر خواهد بود.

در مجموع این کتاب می‌تواند برای دوره کارشناسی و همراه با منابع کامل‌تری در دوره کارشناسی ارشد قابل استفاده و مفید باشد.

«تمثیل درمانگری»
(کاربرد تمثیل درمانگری در بازسازی شناختی)

مؤلف: اثر علی صاحبی

ناشر: انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۱۰۴

کتاب تمثیل درمانی (کاربرد تمثیل درمانگری در بازسازی شناختی) اثر علی صاحبی توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی در سال ۱۳۸۷ منتشر گردید.

این کتاب در یک جلد به چاپ رسیده که نقد حاضر بر اساس تنها چاپ آن (چاپ اول) انجام شده است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی اثر و نظر نهایی گروه تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

متن کتاب، حروف چینی و چاپ آن خوب می‌باشد و مطالب از روانی و رسایی برخوردار هستند. شیوه حروف‌نگاری و مشخصات مربوط به چاپ براساس مدل و شیوه سازمان سمت است و قواعد ویرایشی و نگارشی در آن به نحو مطلوبی رعایت گردیده است. اما بعضی از فصول هم‌پوشی بسیار زیادی با همدیگر دارند که بهتر است تا هر دوی آنها در یک فصل ارائه شوند (فصل دوم و سوم).

حجم مطالب با توجه به نام کتاب و مطالب مهم گنجانده شده در آن بسیار کم است و انسجام مطالب که باید برخوردار بوده از یک تفکر منطقی جامع و کامل باشد در کتاب مشاهده نمی‌شود. تمام مسائل و مشکلات شناختی نیز در عناوین مطرح شده خلاصه

۵۴ نقدنامه روانشناسی

نمی‌شوند، از این رو به نظر می‌رسد که نوعی نقص و کاستی در فصل‌بندی محتوای کتاب وجود دارد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی و معادل سازی‌ها نسبتاً خوب و مناسب است و با توجه به زمینه درمان‌های شناختی و رفتاری معادل‌ها و واژه‌های هماهنگ و متناسبی از سوی نویسنده ارائه گردیده است و همچنین از منابع مرتبط در زمینه تمثیل‌ها استفاده شده است. اما نویسنده محترم بر جنبه‌های شناختی تمثیل تأکید فراوانی داشته که این امر موجب شده تا نتواند از آن‌ها در زمینه‌هایی همچون رفتاردرمانگری استفاده کافی را ببرد.

لازم به ذکر است برخی از تمثیل‌ها هماهنگ و منطبق با نتیجه‌گیری و تفسیرهای ارائه شده نیست چرا که ماهیت مثال متفاوت از آنچه برای انسان تصور می‌شود، می‌باشد مانند: مثال صفحه ۲۳.

نویسنده محترم مثال‌های رایج در فرهنگ جامعه را در طول تاریخ، جمع‌آوری کرده و هریک از آن‌ها را با یک یا چند مفهوم شناختی که امروزه در روانشناسی شناختی، به ویژه در شیوه‌های درمان شناختی - رفتاری به کار می‌رود؛ تطبیق و آن را شرح داده است.

هماهنگی نسبی میان محتوای کتاب با عنوان و فهرست اثر نیز وجود دارد و تنها اشکال وارده به عنوان اول یعنی تمثیل درمانگری بر می‌گردد که شاید با محتوای کتاب چندان سازگاری نداشته باشد، زیرا به درمان ارتباطی ندارد و این موضوع از مثال‌های مختلفی که در طول کتاب آورده شده، قابل تشخیص است. همچنین نویسنده متن تلاش کرده تا نظام ارزشی جامعه را مد نظر قرار دهد و بر اساس یک نگاه علمی و منطبق با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی آن را تدوین کند.

روزآمدی داده‌ها و مطالب

کتاب حاضر در استفاده از مطالب و منابع به روز و جدید موفق نبوده و اکثر منابع به کار برده شده در آن مربوط به قبل از سال ۲۰۰۲ می‌باشند.

استفاده از ابزارهای علمی

با توجه به ماهیت کتاب که یک اثر جانبی و فرعی است بهره‌گیری از ابزارهای علمی مانند جدول، آمار، تصویر، نقشه و یا بهره‌گیری از تمرین و آزمون در کتاب به چشم

تمثیل درمانگری ... ۵۵

نمی‌خورد و بهتر بگوییم اصلاً وجود ندارد که این مسئله می‌تواند ناشی از موضوع اثر باشد، لذا شیوه اصلی کتاب به صورت نوشتاری است و در نتیجه جذابیت خاصی ندارد و به همین منظور برای خواننده ملال آور می‌باشد.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

کتاب حاضر می‌تواند به عنوان منبعی فرعی برای درس‌های مرتبط با درمان به کار گرفته شود. ارائه عمیق‌تر مطالب، با استفاده از متون ادبی و فرهنگی می‌تواند این کتاب را غنی‌تر سازد و همچنین کمک مناسبی باشد در فهم مفاهیم شناخت درمانی. همچنین اثر مذکور می‌تواند به عنوان اثری فرعی برای رشته‌های روانشناسی بالینی و عمومی در مقطع کارشناسی در درس روان‌درمانی مفید فایده باشد؛ زیرا مطالب علی‌رغم جذاب و شیرین بودن، عمق لازم را ندارند و تمثیل‌های روانشناختی ارائه شده به منظور بازسازی شناختی چندان گسترده نیستند.

«روان‌شناسی و آموزش تیزهوشان»

مؤلف: اثر محسن شکوهی یکتا و اکرم پرند

ناشر: انتشارات تیمورزاده

سال نشر: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۰۳

کتاب روان‌شناسی و آموزش تیزهوشان اثر محسن شکوهی یکتا و اکرم پرند در سال ۱۳۸۶ از سوی انتشارات تیمورزاده به چاپ رسیده است که نقد حاضر بر اساس چاپ اول آن صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی گروه تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

نگارش اثر مناسب و روان صورت گرفته و نویسندگان قواعد نگارشی و نکات ویرایشی را بسیار خوب رعایت کرده‌اند. در زمینه کیفیت حروف نگاری و صفحه آرایی نیز دقت فراوانی صورت گرفته است تا اثر را قابل فهم و مناسب جلوه دهد. این ویژگی در سراسر کتاب بسیار بارز می‌باشد. اما زیاد بودن حجم مطالب برای واحد درسی مشابه آن بسیار زیاد می‌باشد و این مسئله باعث می‌شود که برای یک درس دو واحدی سنگین و حجیم باشد اما می‌توان از آن به عنوان منبعی برای دروس ۳ واحدی استفاده نمود. بخش‌هایی از کتاب برای دانشجویان کارشناسی کاربردی ندارد مانند فصل تیزهوشان و ناتوانی‌ها و بخش‌هایی مانند فصول ۲ و ۵ نیز مربوط به دروس دیگری مانند هوش و سنجش آن است که موجب می‌شود کتاب مذکور از اهداف اصلی فاصله بگیرد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کتاب مورد بحث از نظر نظم و انسجام منطقی مطالب وضعیت خوبی دارد و هر فصل را به یک موضوع اختصاص داده و این امر سبب شده که فصول روان تر و قابل فهم تر شوند. به عنوان مثال یک فصل به مشکلات و کم توانی‌های تیزهوشان (فصل ۱۰، تیزهوشان و ناتوانی‌ها) اختصاص یافته که در کتب مشابه دیگر، دیده نمی‌شود. این نکته یکی از بحث‌های ویژه و جالب کتاب می‌باشد. مولفان در اثر مورد نظر سعی کرده‌اند تا برای اصطلاحات تخصصی از معادل‌های روان و رایج فارسی استفاده کنند و از ورود به بحث‌های حاشیه‌ای یا معادل‌های چالش‌برانگیز پرهیز کنند. در سراسر کتاب هیچ‌گونه رویکرد و یا موردی که مخالف با ارزش‌ها و فرهنگ کشور باشد، دیده نمی‌شود. هر یک از فصول اثر شامل بحث مقدماتی هستند اما نتیجه‌گیری پایان هر فصل که موجب می‌شود تا آن فصل بهتر و قابل فهم تر شود در کتاب وجود ندارد. لازم به ذکر است که پدیدآورندگان در کل کتاب خود استفاده‌ای از متون فارسی و بومی در زمینه مباحث مورد نظر نداشته‌اند. مباحثی همچون آمار واقعی و بومی تیزهوشان در ایران، تاریخچه آموزش و پرورش تیزهوشان در ایران، ویژگی‌های شخصیتی، خانوادگی، فرهنگی و اجتماعی تیزهوشان ایرانی، آزمون‌هایی که برای سنجش این کودکان در ایران وجود دارد و آسیب شناسی آنان و گردآوری این اطلاعات می‌تواند هم کتاب را از حالت ترجمه به حالت تألیف درآورد و هم محتوای آن را برای دانشجویان ایرانی جذاب تر سازد. همچنین زمینه مناسبی را برای انجام کار مفید در حیطه این کودکان فراهم خواهد کرد.

استفاده از ابزارهای علمی

در زمینه چگونگی و میزان استفاده از جداول و نمودارها می‌توان گفت که مولفان کتاب حاضر بسیار خوب از این ابزارها بهره برده‌اند اما در زمینه استفاده از تصاویر چندان مناسب نیست و برای خواننده کمی ملال آور می‌باشد. البته هیچ یک از جداول و نمودارها در متن کتاب، بومی و مربوط به جامعه ایران نمی‌باشد. در زمینه جامعیت کتاب باید گفت که متن کتاب بیشتر مطالب روان‌شناختی و یا شناختی و ذهنی را در بر گرفته و کمتر به مقوله روان‌شناسی که در عنوان کتاب مذکور آمده مانند ویژگی‌ها و خصیصه‌های عاطفی و روانی و اجتماعی این گونه کودکان پرداخته است. اما در کل اگر مطالب فارسی و پژوهش‌های بومی به آن اضافه شود بر مطلوبیت کتاب خواهد افزود.

میزان روزآمدی مطالب و منابع

مطالب و منابع مورد استفاده در کتاب از نظر میزان کفایت استفاده از منابع خارجی و حجم آن، بسیار مناسب هستند ولی نسبت به سال انتشار آن از روزآمدی مناسبی برخوردار نیستند و منابع فارسی نیز در آن به چشم نمی‌خورد. در مجموع این کتاب با توجه به حجم مورد نظر آن برای یک درس سه واحدی در مقاطع مختلف قابل به کار بستن می‌باشد. همچنین با توجه به اینکه برخی از فصول بسیار تخصصی می‌باشند، بیشتر برای دانشجویان کارشناسی ارشد مفید می‌باشد.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

این اثر از منابع ارزشمند در حوزه آموزش تیزهوشان است اگر چه با بهره‌گیری از آمار و اطلاعات بومی می‌توان کتاب را غنی‌تر کرد.

«خانواده درمانی»

مؤلف: گلدنبرگ و گلدنبرگ
ترجمه: حسین شاهی و همکاران
ناشر: نشر روان
سال نشر: ۱۳۸۹
نوبت چاپ: دهم
محل نشر: تهران
تعداد صفحات: ۴۵۲

کتاب خانواده درمانی گلدنبرگ و گلدنبرگ ترجمه حسین شاهی و همکاران در سال ۱۳۸۹ برای اولین بار از سوی نشر روان به چاپ رسیده است. کتاب حاضر مربوط به چاپ دهم است و نقد این اثر بر اساس همین چاپ صورت گرفته است. مطالب مقاله حاضر در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

کتاب خانواده درمانی گلدنبرگ و گلدنبرگ ترجمه حسین شاهی و همکاران از لحاظ نگارشی از متنی نسبتاً رسا و روان برخوردار است و میزان قواعد ویرایش و نگارش به طور نسبی رعایت شده است. همچنین کیفیت اثر از لحاظ حروف نگاری، صفحه آرایی و طرح روی جلد خوب است.

کتاب حاضر با توجه به بررسی صورت گرفته، از لحاظ تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درسی می‌تواند برای سه واحد درسی مورد استفاده قرار گیرد. با توجه به اینکه کتاب حاضر به چاپ دهم رسیده است، به نظر می‌رسد تاکنون تغییری نکرده است، اگرچه مولفان در چاپ دهم مدعی شده‌اند که تغییراتی در چاپ دهم صورت گرفته است.

۶۲ نقدنامه روانشناسی

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

جهت گیری در کتاب حاضر جهت گیری علمی است و البته به دلیل موضوع خانواده، جنبه اجتماعی و فرهنگی نیز پیدا کرده است و نکته قابل ذکر این است که نیاز به ویرایش ادبی و فرهنگی دارد و نیازمند این است که مترجم محترم در پاورقی ها مباحث فرهنگی را متذکر گردد.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

اثر مذکور از لحاظ به کار بردن اصطلاحات تخصصی نسبتاً خوب است. در رابطه با کیفیت معادل سازی اصطلاحات تخصصی می توان اذعان نمود که معادل سازی ها در کل خوب هستند و از دقت نسبی برخوردارند، البته در مواردی هم معادل ها دقیق نیستند؛ برای مثال: رفتاردرمانی شناختی به جای درمان رفتاری-شناختی؛ بدکار به جای نارساکنشوری و در کل گاهی به نظر می رسد معادل های متفاوتی به کار می رود.

استفاده از ابزار های علمی

همچنین اثر حاضر توانسته است در حد ضرورت به طور متوسط ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار و جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و...) را برای تفهیم مطالب مورد استفاده قرار دهد. میزان جامعیت محتوا و موضوع این اثر با توجه به اهداف درسی مربوط به حوزه خانواده درمانی اثری نسبتاً جامع محسوب می شود و میزان انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن مطابقت دارد. اثر حاضر همچنین برای تدریس در درس خانواده درمانی یا به عنوان اثری فرعی در حوزه روان درمانی ها مفید است و همان طور که ذکر گشت، در حد سه واحد برای مقطع کارشناسی یا دو واحد کارشناسی ارشد کاربرد دارد.

روزآمدی منابع و داده ها

از لحاظ میزان روزآمدی داده ها و اطلاعات نسبتاً روزآمد هستند. در اثر حاضر در زمینه نوآوری می توان به تدوین و تالیف رویکردهای موجود در زمینه خانواده درمانی اشاره کرد.

برای تبیین مطالب از منابع موجود نسبتاً خوب استفاده شده است و منبعی که در آن بدون ذکر ماخذ آمده باشد، دیده نمی شود و میزان دقت در استنادات و ارجاعات اثر نیز خوب است.

پیشنهادات و نظر نهایی

در مجموع باید اشاره داشت مولف محترم در کل، کتاب حجیمی را ترجمه نموده‌اند و اثر حاضر در کل خوب ارزیابی می‌شود و همچنین اثری نسبتاً جامع در زمینه رویکردهای خانواده درمانی است. این اثر می‌تواند هم به عنوان یک منبع درسی مورد استفاده قرار گیرد و هم راهنمایی باشد برای کسانی که می‌خواهند در زمینه خانواده درمانی فعالیت کنند. متن کتاب در استفاده از معادل‌ها و اصطلاحات تخصصی نیز از دقت خوبی برخوردار است. مشکلی که می‌توان مطرح کرد این است که نوآوری برجسته‌ای ندارد. رویکردهای مطرح شده آن‌هایی هستند که در آثار متعددی به صورت مستقل یا ترکیبی پیش‌تر نیز مطرح شده‌اند. مشکل دیگر همه کتاب‌های ترجمه در زمینه موضوعاتی مثل خانواده که جنبه فرهنگی دارد این است که مترجم نمی‌تواند (به عنوان صرفاً ترجمه) اثر اصلی را با معیارهای فرهنگی جامعه منطبق نماید.

«راهنمای گام به گام درمان مشکلات زناشویی»

مؤلف: الیری، هیمن و جانگی

ترجمه: سید علی کیمیایی و زهرا باقریان نژاد

ناشر: انتشارات رشد

سال نشر: ۱۳۸۴

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۲۶

کتاب راهنمای گام به گام درمان مشکلات زناشویی نوشته الیری، هیمن و جانگی که توسط سید علی کیمیایی و زهرا باقریان نژاد ترجمه گردیده با همکاری انتشارات رشد در سال ۱۳۸۴ به چاپ اول رسید که مقاله حاضر نیز مربوط به همین نوبت چاپ کتاب می‌باشد.

کتاب مورد نظر دارای ۳۲۶ صفحه است که دربرگیرنده روش‌های آموزشی و درمانی برای رفع مشکلات زوجین می‌باشد. این کتاب در یک جلد منتشر شده و توسط گروه علمی رشد، به ویراستاری رسیده است. مطالبی که در پی می‌آیند در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات تنظیم گردیده‌اند که هر یک از جوانب مختلفی به ارزیابی کتاب مورد نظر می‌پردازد.

الف) بررسی شکلی اثر

متن کتاب مذکور از روانی و رسایی خوبی برخوردار است. کیفیت حروف نگاری و صفحه آرایی نیز تقریباً خوب ارائه شده است.

از نظر طرح روی جلد نیز خیلی ضعیف عمل شده و اصلاً با عنوان و مطالب مطرح شده در کتاب سنخیتی ندارد. رنگ آن زنده و طبیعی نیست، دریای زرد رنگ و غروب آن نمی‌تواند هیچ گونه تناسبی با روش‌های درمانی مشکلات زناشویی که از آن در عنوان

۶۶ نقدنامه روانشناسی

کتاب سخن به میان آمده، داشته باشد. عنوان کتاب با متن اصلی هماهنگ نیست و واژه گام به گام به آن اضافه شده است.

اما مطالب بسیار خلاصه و چکیده وار ارائه گردیده و با توجه به عنوان کتاب و اهدافی که با توجه به آن به ذهن متبادر می‌گردد، مناسبت لازم را ندارد. محتوای کتاب به عنوان یک راهنمای گام به گام قابل قبول نیست زیرا تنها به روش‌ها، فنون، نام آزمون‌ها، نام برخی کتاب‌ها و مانند آن پرداخته است. بسیاری از راهکارها و مداخلات درمانی به توضیح بیشتری نیازمندند و همچنین نگارش نویسنده در برخی از صفحات واضح و مبرهن نیست. برای مثال صفحه ۱۶۹ شماره ۴۱.

میزان استفاده از ابزارهای علمی

در اثر مورد بحث هیچ گونه جدول، نمودار، آزمون و یا تمرینی که به تفهیم هر چه بهتر مطالب کمک کند به چشم نمی‌خورد. به همین جهت خواندن آن برای دانشجویان و حتی دانش‌آموزان ملال آور و خسته کننده است.

ب) بررسی محتوایی و علمی اثر

در تمام کتاب اثری از نوآوری وجود ندارد و در زمینه محتوایی نیز نقطه قوت شایان توجهی دیده نمی‌شود. اثر مورد نظر بسیار قدیمی است و تنها به جنبه آموزشی تأکید دارد و علی‌رغم آن چه که در عنوان کتاب آمده است هیچ مطلبی دال بر توجه به جنبه درمانی مشکلات زناشویی، در هیچ یک از فصول دیده نمی‌شود. در هیچ کجای کتاب مباحث نظری و تعاریف عملیاتی که هم کتاب را جذاب تر خواهد نمود و هم مطالب را برای خوانندگان قابل فهم تر خواهد ساخت دیده نمی‌شود. همچنین جمع بندی‌ها و نتیجه گیری و خلاصه‌ها که موجب تفهیم بهتر مطالب می‌شود نیز در انتهای هر فصل دیده نخواهد شد.

مهمترین ضعف کتاب این است که در آن پیوستگی و دسته‌بندی مناسبی برای مشکلات وجود ندارد و نویسنده بدون توضیح یا دسته‌بندی وارد مشکلات شده و ترتیب ارائه آن‌ها نیز مشخص نیست. به عنوان مثال ابتدای کتاب با مشکل اختلال خوردن شروع می‌شود و بعد از آن اختلال استرث شغلی به عنوان مشکلات زناشویی آورده می‌شود که هیچ تناسبی با هم ندارند.

مطالب مطرح شده در کتاب با آن چه که در خانواده‌های ایرانی وجود دارد تطابق لازم را ندارد و هیچ گونه بومی سازی با فرهنگ و ارزش‌های ایرانی در این کتاب مشاهده

راهنمای گام به گام درمان مشکلات زناشویی ۶۷

نمی‌شود. مانند صفحه ۲۱۶ هدف بلند مدت شماره ۳، اعتدال در مصرف الکل که با جامعه ایرانی تطابقی ندارد و قابل قبول نیست.

همچنین برخی از جملات ارائه شده نیاز به توضیح بیشتر دارند تا برای خواننده قابل فهم باشد زیرا بسیاری از اهداف درمانی و یا اهداف کوتاه مدت، به صورت تلگرافی و کوتاه و بدون توضیح آمده‌اند که در این صورت خواننده متوجه برخی از مطالب نشده و این موجب خواهد شد تا درک درستی از مطالب مطرح شده در وی ایجاد نشود و در نتیجه در به کار بردن مباحث مورد نظر دچار مشکل خواهند شد. این خود می‌تواند ضعف بسیار بزرگی برای اثر مذکور محسوب شود و خوانندگان را در همان صفحات اول از خواندن ادامه مطالب باز دارد.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

مترجمین محترم در زمینه استفاده از اصطلاحات فنی و تخصصی بسیار ضعیف عمل کرده‌اند. برخی از اصطلاحات تخصصی نیز مانند نوع درمان، آزمون‌های استفاده شده و ... یا زیر نویس نشده و یا توضیحی در مورد آن‌ها داده نشده است. مواردی که در پی می‌آیند نمونه‌هایی از این نکته می‌باشند. صفحه ۱۶۸ شماره ۴۱، صفحه ۸۱ مداخله درونی شماره ۱۸، صفحه ۷۹ هدف کوتاه مدت شماره ۱۲ و مواردی از این قبیل.

میزان روزآمدی داده‌ها و مطالب

منابع ارائه شده در کتاب بسیار قدیمی می‌باشند و مطالب عمدتاً کلیشه‌ای هستند. اصل کتاب مربوط به سال ۱۹۹۸ است که در سال ۱۳۸۴ ترجمه گردیده است. به این ترتیب حدود یک دهه از انتشار کتاب گذشته است که مترجمین کتاب فوق را ترجمه کرده‌اند. بهتر بود برای ترجمه از نسخه جدید آن استفاده می‌نمودند.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

این کتاب شایسته معرفی به عنوان یک کتاب درسی نیست و تنها می‌تواند به عنوان یک منبع فرعی و عمدتاً آموزشی و نه درمانی برای دانش‌آموزان و البته نه برای دانشجویان مفید فایده باشد. این اثر برای دانشجویان به عنوان یک منبع درسی کافی نیست و نیاز به مباحث نظری عمیق‌تری دارد.

در مجموع برای روان‌شناسان و مشاورانی مناسب خواهد بود که قبلاً با مباحث مشکلات خانواده و مطالب کتاب DSM آشنایی کافی داشته باشند و بتوانند از این کتاب به

۶۸ نقدنامه روانشناسی

عنوان یک منبع فرعی سود ببرند. همچنین می‌تواند به عنوان یک منبع جانبی در کنار کتاب‌های اصلی مشاوره خانواده و یا خانواده درمانی مورد استفاده قرار گیرد.

«روانشناسی کار (کاربرد روانشناسی در کار، سازمان و مدیریت)»

مؤلف: اثر محمود ساعتچی

ناشر: انتشارات مؤسسه نشر ویرایش

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۴۰۰

کتاب روانشناسی کار (کاربرد روانشناسی در کار، سازمان و مدیریت) اثر محمود ساعتچی در سال ۱۳۸۵ از سوی انتشارات مؤسسه نشر ویرایش به چاپ رسیده است. نقد حاضر بر اساس ویراست دوم این کتاب که در حال حاضر در دسترس می‌باشد انجام شده است. مطالب آن در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

نگارش اثر حاضر روان و سلیس می‌باشد و نویسنده از معادل‌های تخصصی مناسبی نیز در کار خود استفاده کرده است و متن کتاب با تغییراتی که در طی سال‌ها پیدا کرده انسجام بهتری کسب نموده است. اما حجم مطالب بسیار زیاد است و حروف نیز بسیار کوچک هستند در نتیجه برای دو واحد درسی متناسب می‌باشد.

کیفیت شکلی اثر از جمله طرح روی جلد، صفحه آرایایی و غیره بسیار مناسب و در ارتباط با مطالب کتاب می‌باشد.

متن کتاب با سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی منطبق است و می‌تواند برای روانشناسی صنعتی در دوره کارشناسی کاربرد فراوانی داشته باشد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

۷۰ نقدنامه روانشناسی

نظم منطقی و انسجام مطالب در سراسر کتاب به چشم می‌خورد. اما علی‌رغم اینکه اثر ویراست دوم کتاب مذکور است از منابع جدیدی در آن استفاده نشده است و همچنان منابع کتاب، همان منابع قدیمی می‌باشند. استفاده از بحث‌های گروهی در انتهای هر فصل نوآوری خاص کتاب است که در کتب مشابه دیگر نمونه آن به چشم نمی‌خورد. مطالب کتاب بسیار جامع و منطبق با فهرست مطالب اثر می‌باشند، اما در آن از مهندسی نیروی انسانی (ارگونومی) و یا مشتری‌مداری که زیر مجموعه روانشناسی صنعتی است، سخنی به میان نیامده است. ۹۵ درصد منابع مربوط به سال‌های قبل از ۱۹۹۰ و در بعضی از فصول نیز حتی ارجاعات و منابع جدیدتر از ۱۹۹۰ دیده نمی‌شود. مانند: فصل دوازده (نقش زنان در کار و آثار آن). اما از مهمترین نقاط قوت کتاب تجارب شخصی نویسنده در سازمان‌های مختلف کشور می‌باشد که در فصول کتاب از آن استفاده شده است.

تاریخچه روانشناسی صنعتی و کار در ایران در این کتاب به درستی بیان نشده؛ زیرا دانشگاه الزهراء که قبل از انقلاب این گرایش را به صورت گرایش اصلی در رشته‌های روانشناسی داشته است و با انقلاب فرهنگی حذف شده، از قلم افتاده است.

استفاده از ابزارهای علمی

میزان و چگونگی بهره‌گیری از ابزارهای علمی در این اثر مانند استفاده از مثال‌ها، تصاویر و نمودارها بسیار مناسب و خوب می‌باشد و روش مناسبی برای تفهیم مطالب است. اما به نظر می‌رسد که مطالب کتاب با توجه به مثال‌ها و مباحث ارائه شده بیشتر برای کارکنان سازمان‌ها و مدیران کاربرد داشته باشد تا دانشجویان. بهتر است در کنار این گونه مثال‌ها و مباحث مطرح گردیده، مطالبی نیز مرتبط با گروه دانشجویی ارائه شود. به این دلیل که مقاطع بالاتر از کارشناسی، نیازمند مطالبی فراتر از این کتاب هستند.

میزان روزآمدی مطالب و داده‌ها

کتاب حاضر از روزآمدی مناسبی برخوردار نیست و همانطور که در سطور قبل بیان شد منابع آن مربوط به حدود بیست سال قبل می‌باشد و تنها نوآوری آن استفاده از مثال‌های بومی در رابطه با سازمان‌های داخلی است.

روانشناسی کار... ۷۱

دقت مؤلف محترم خوب است لیکن شیوه ارجاعات نیازمند تجدید نظر اساسی می‌باشد، زیرا قرار دادن تاریخ شمسی در مقابل نویسنده‌ای که با تاریخ میلادی کتابی نوشته توجیه علمی و منطقی ندارد. مانند: پانویس صفحه ۵۳.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

این کتاب نیازمند ویرایش فنی و ادبی است و لازم است بخشی از مطالب روزآمد گردیده و در بخش ارجاعات دقت بیشتری مبذول شود و همچنین از معادل‌های تخصصی مناسب‌تری استفاده شود.

در مجموع این کتاب با بهره‌گیری از منابعی جدید و پرهیز از منابعی قدیمی؛ مانند: ۱۹۲۵، ۱۹۵۲ و ... می‌تواند به عنوان منبع درسی در دوره کارشناسی قابل استفاده باشد.

«روانشناسی کاربردی برای مقابله با مشکلات»

مؤلف: دکتر محمدرضا حجت و همکاران

ناشر: نشر نیکتا

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۳۵

کتاب روانشناسی کاربردی برای مقابله با مشکلات اثر محمدرضا حجت و همکاران در سال ۱۳۸۷ برای اولین بار به واسطه نشر نیکتا به چاپ رسیده است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

از نظر نگارشی و میزان روان و رسا بودن مطالب موجود در کتاب از سوی مولفین، به صورت قابل قبولی بیان شده که معنای لغات و مطالب برای خواننده قابل فهم و درک باشد. از نظر کیفیت رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی نیز کتاب در حد قابل قبولی است. و به نظر می‌رسد که دقت لازم در این زمینه آنچنان که شایسته بوده رعایت نشده است. از نظر صفحه آرایی و طرح روی جلد نیز مانند روانی و رسایی متن، خوب عمل شده و رعایت نکات لازم شده است.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کاربرد اصطلاحات تخصصی

اصطلاحات تخصصی در حد قابل قبولی به کار رفته است. البته در مواردی به ترجمه‌های نادرستی اشاره شده است که در اینجا مواردی از آن ذکر می‌گردد:

- زوال عقلانی که صحیح آن اختلال ذهنی است (صفحه ۳۱۰، ۳۸۲ و ۳۸۴).

۷۴ نقدنامه روانشناسی

- کاربرد واژه بیمار هم مطلوب نیست (صفحه ۲۳۰).

برخی مطالب هم خیلی کلی، غیرعلمی و غیربومی بیان شده‌اند مانند مثال زیر: در صفحه ۳۷۱ (پنج درصد عقب ماندگی، ارثی است).

کتاب حاضر درواقع مجموعه مقالات در حوزه روانشناسی کاربردی است. مقالات نیز خوب تدوین شده‌اند، درواقع به صورت مجموعه جنگ ارائه شده است. از دل‌بستگی کودکی آمده تا تنهایی بزرگسالی و از اصول منطقی برای روانشناسی عمومی پیروی نشده است.

کتاب حاضر منطبق با موضوع درسی خاصی نیست، مگر اینکه برای این کتاب عنوان درسی جدیدی تالیف شود. البته به عنوان کتاب کمکی و مطالعات تخصصی در ارتباط با برخی دروس مناسب است.

در رابطه با نوآوری در کتاب می‌توان گفت که برخی مباحث مهم روز روانشناسی در حوزه دل‌بستگی کودکی و بزرگسالی می‌تواند قابل توجه باشد.

از نظر حجم اثر، می‌توان گفت که آن برای دو واحد درسی مناسب است اما برخی مطالب درسی نیستند؛ یعنی در محدوده مواد درسی گنجانده شده در حیطه رشته‌های مربوطه نیست.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

درمجموع می‌توان اشاره داشت که این اثر اساساً یک کتاب درسی نیست. هشت نفر از روانشناسان که غالباً در خارج از کشور به سر می‌برند مجموعه مطالب خوب و مفیدی را آماده نموده و به صورت کتاب انتشار داده‌اند. کتاب از نگاه درسی انسجام منطقی ندارد، اصولاً کتاب درسی محسوب نمی‌گردد، از دل‌بستگی کودک سخن گفته شده تا تنهایی بزرگسالی. برخی اصطلاحات نیز لازم است اصلاح شود.

به طور خلاصه می‌توان گفت که اثر مذکور به عنوان یک کتاب کمکی و منبع مطالعاتی برای برخی از دروس مناسب است و نیازمند یک ویرایش ادبی و فنی است.

«مبانی روانی - اجتماعی در تربیت بدنی»

مؤلف: فرهاد رحمانی نیا

ناشر: انتشارات وارسته

سال نشر: ۱۳۸۶

نوبت چاپ: دوم

محل نشر: رشت

تعداد صفحات: ۱۴۰

کتاب مبانی روانی - اجتماعی در تربیت بدنی نوشته فرهاد رحمانی نیا توسط انتشارات وارسته در شهرستان رشت در سال ۱۳۸۶ منتشر گشت. این کتاب دارای ۱۴۰ صفحه و در قطع وزیری به چاپ رسیده است. مقاله مورد نظر که در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم شده، بر اساس چاپ دوم این کتاب (مربوط به همین سال) نگاشته شده است.

الف) بررسی شکلی اثر

روانی و رسایی متن در حد متوسط می‌باشد مترجم نتوانسته آن طور که شایسته است حق مطلب را ادا کند و در انتقال مطالب به خواننده و تفهیم آن موفقیت خوبی نداشته است. همچنین قواعد ویرایشی و نگارشی نیز به نحو مطلوبی رعایت نشده است و در کل اثر می‌توان به وضوح آن را مشاهده کرد. کیفیت اثر از نظر حروف نگاری و صفحه آرایی نیز در حد متوسط می‌باشد و نتوانسته جذابیت لازم را برای فرد در حین خواندن مطالب فراهم کند.

ب) بررسی محتوایی و علمی اثر

اثر مورد نظر از نظر موضوعی چندان با سرفصل‌های شورای عالی برنامه ریزی مطابقت ندارد و می‌توان کتاب‌های مناسب دیگری را در این زمینه یافت که از نظر مفاهیم هم غنی‌تر هستند و هم در تفهیم مطالب موفق‌تر عمل کرده‌اند. به همین جهت این اثر

۷۶ نقدنامه روانشناسی

برای درس خاصی مورد استفاده نیست و می‌تواند به عنوان منبعی جانبی و جهت مطالعه بیشتر دانشجویان، مفید فایده باشد. همچنین آن، به عنوان یک اثر ضعیف مورد ارزیابی واقع شده است.

استفاده از ابزارهای علمی

در متن کتاب از ابزارهای علمی برای فهم مناسب‌تر مطالب و جذاب‌تر نمودن کتاب بهره‌چندانی گرفته نشده و جای فهرست موضوعی و اعلام در کتاب خالی است. عدم وجود ابزارهای مناسب علمی مانند: جداول مناسب، نمودارها، تصاویر و غیره در متن کتاب، بر عدم جذابیت آن علاوه بر موارد اشاره شده در بالا می‌افزاید.

روزآمدی مطالب و استفاده مناسب از اصطلاحات تخصصی

نویسنده در زمینه استفاده از اصطلاحات تخصصی چندان موفق عمل نکرده و کیفیت معادل‌سازی‌ها نیز چندان مناسب نیست. در زمینه استفاده مناسب از منابع به روز و مرتبط نیز می‌توان این گونه بیان کرد که کیفیت مباحث این اثر ضعیف بوده و منابع روزآمدی خاص خود را ندارند و صرفاً جمع‌آوری مطالب قدیمی قبلی می‌باشد. نویسنده در بیان مبانی نظری و اصول مربوطه فوق‌العاده ضعیف عمل کرده و از یافته‌های نوین پژوهشی بهره‌ای نبرده است.

ج) نظر نهایی و پیشنهادات

این کتاب می‌تواند به عنوان یک منبع جانبی و کمک‌درسی برای دو واحد درسی در مقطع کارشناسی مناسب باشد. همچنین مطالب این اثر با درس روان‌شناسی ورزشی هیچ گونه سنخیتی ندارد و نمی‌تواند آن را پوشش دهد به همین منظور نیازمند یک ویرایش ادبی و فنی است تا برای خوانندگان جذابیت لازم را داشته و ملال‌آور نباشد و همچنین بتواند برای درس مربوطه کارایی لازمه را داشته باشد. این کتاب مطلقاً به عنوان کتاب درسی پیشنهاد نمی‌شود.

«مبانی مشاوره و راهنمایی»

مؤلف: اثر گیبسون میشل

ترجمه: فریده همتی

ناشر: انتشارات سمت

سال نشر: ۱۳۸۷

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۵۶

کتاب مبانی مشاوره و راهنمایی اثر گیبسون میشل ترجمه فریده همتی در سال ۱۳۸۷ توسط انتشارات سمت به چاپ اول رسید. هم اکنون مطالب این مقاله بر اساس همین چاپ کتاب صورت گرفته و در سه بخش بررسی شکلی، بررسی محتوایی و علمی، و پیشنهادات و نظر نهایی گروه تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

متن روان و رسای کتاب در سراسر آن به چشم می‌خورد و رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی در کل کتاب، خواندن آن را برای خواننده جذاب می‌سازد ولی اندازه کوچک حروف کمی ملال آور می‌باشد.

استفاده از ابزارهای علمی

نویسنده در هر جا که مناسب بود برای تفهیم مطالب از نمودار و تصاویر و کمتر از پانویس‌ها بهره گرفته که این خود می‌تواند نقطه قوتی باشد برای فهمیدن مسائل و مطالب مطرح شده در آن.

میزان و چگونگی استفاده از واژه های تخصصی

در برخی از قسمت‌های کتاب از واژه‌های تخصصی به صورت مناسب استفاده نشده که این مطلب می‌تواند مفید بودن و کاربردی بودن مطالب را خدشه‌دار سازد. مثلاً در موارد زیر نمونه‌هایی از آن را خواهیم دید:

- صفحه ۴۹۴ برای واژه "burnaul" بهتر است از واژه "فرسودگی شغلی" استفاده شود تا "تحلیل قوای روانی".

- صفحه ۴۵۱ کلمات مبهم و کلیدی به صورت دلخواه زیرنویس شده‌اند. مثلاً برای شش تیپ شخصیتی هالند فقط سه مورد زیر نویس شده است و از میان واژه‌های زیرنویس شده بهتر است برای "cinvention" از واژه "قراردادی" و برای "enterprising" از واژه "متهور" استفاده شود.

در برخی از قسمت‌های کتاب نیز مترجم در برگردان فارسی واژه‌ها دچار مشکل شده مانند:

- در صفحه ۵۵ به جای واژه "مشاوره سه جانبه" نوشته شده "مشاوره سه جناحی".

- در صفحه ۴۸۲ به جای واژه "محلّه محور" نوشته شده "جامعه محور" و مواردی از این قبیل.

ب) بررسی محتوایی و علمی اثر

در کل کتاب، نظم و انسجام مطالب به خوبی به چشم می‌خورد که هماهنگ با فهرست مطالب پیش رفته است. نکته قابل ذکر در این جا این است که اثر مورد نظر قدیمی و مربوط به سال ۱۹۹۹ می‌باشد و از فصل ۱۰ به بعد به نظر می‌سد که مترجم خلاصه‌ای از متن اصلی کتاب را آورده و از ترجمه بقیه مطالب سر باز زده است. همچنین پیوست‌ها نیز ترجمه نشده که در صورت ترجمه شدن می‌تواند به تفهیم بهتر مطالب کمک کند.

روزآمدی داده‌ها و مطالب

ترجمه مورد نظر در سال ۱۳۸۷ به چاپ رسیده، در صورتی که چاپ جدید اثر به زبان اصلی و ویرایش جدید آن، در سال ۲۰۰۱ (۱۳۸۶)، ترجمه دکتر ثنایی و همکاران توسط انتشارات رشد به چاپ رسیده است. مطالب موجود در کتاب مربوط به حدوداً ۲۰ سال پیش می‌باشد.

مبانی مشاوره و راهنمایی ۷۹

کتاب از نوآوری خاصی برخوردار نیست اما مطالب از جامعیت مناسبی برخوردار می‌باشند و برای درس مربوطه در مقطع کارشناسی و برای ۳ واحد درسی می‌تواند به عنوان منبع جانبی در نظر گرفته شود.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

کتاب حاضر مطالب چندان تازه و جدیدی ندارد و بیشتر آن‌ها کلی و به صورت عمومی مطرح گردیده‌اند. بهتر بود تا بعضاً مطالب در پانویس‌ها توضیح داده شود و برای واژه‌ها معادل‌های مناسب‌تری برگزیده شود. ویرایش جدید اثر مربوط به سال ۲۰۰۱ می‌باشد که مترجم محترم بهتر است از این نسخه استفاده کند. در مجموع این کتاب می‌تواند به عنوان یک منبع فرعی برای دانشجویان در مقطع کارشناسی قابل استفاده باشد.

«مشاوره مبانی روان‌شناختی»

مؤلف: محمد خدایاری فرد

ناشر: انتشارات یسپرون در حوزه مشاوره

سال نشر: ۱۳۸۱

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۰۶

کتاب مشاوره مبانی روان‌شناختی در سال ۱۳۸۱ برای اولین بار به واسطه انتشارات یسپرون در حوزه مشاوره به چاپ رسیده است. کتاب مذکور در حال حاضر چاپ اول می‌باشد و نقد این اثر بر اساس همین چاپ صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

در کتاب حاضر صرف نظر از زحمات فراوان مولف محترم، از نظر نگارشی در برخی از فرازها نیازمند بررسی است. چنانچه قرار باشد که کتاب حاضر برای درس مبانی مشاوره و راهنمایی که درس تعریف شده‌ای است مورد استفاده قرار گیرد فصول کتاب به تجدیدنظر نیاز دارد. چرا که برخی از مباحث مبهم هستند، به طور مثال: می‌توان به صفحه ۱۴۵ پاراگراف آخر؛ صفحه ۱۱۲ موعظه کوه؛ صفحه ۱۴۲ و ۱۴۳ توصیه‌های اجتماعی اشاره داشت.

برخی از نام‌های خارجی نیز در متن کتاب با دو شکل مختلف ترجمه شده است. مثلاً:

- صفحه ۱۴ و ۱۵ فرتیز/وتز؛
- صفحه ۲۳۱ لوبورسکی/لوبورسکی؛
- صفحه ۲۵۲ فرید لاندرا/فرید لندر و...

از نظر صحافی کتاب حاضر از کیفیت بالایی برخوردار نیست و جلد و صفحات از یکدیگر جدا می‌شوند. غلط چاپی نیز در برخی از صفحات دیده می‌شود، مثلاً:

- در صفحات ۱۷ و ۲۹۹ Halland که باید Holland نوشته شود.

- صفحه ۲۵ پروچاسکا که پروسکا نوشته شده است.

- صفحه ۲۳۲ methodology بدون g نوشته شده است.

حجم اثر نیز ظاهراً مناسب ۲ واحد درسی می‌باشد ولی محتوای آن برای درس مبانی مشاوره مناسب نیست.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

میزان جامعیت محتوا و موضوع با توجه به اهداف درس مبانی راهنمایی و مشاوره قابل ملاحظه است. در ابتدای کتاب بیشتر درباره مسائل غیر مرتبط با موضوع مشاوره بحث شده است، همین اتفاق در رابطه با فصل مربوط به مشاوره؛ مذهب، فلسفه و... رخ داده است. ب حجم زیاد و جملات نامفهوم و مبهم و بدون منبع ذکر دیده می‌شود. مواردی مثل الهیات بالینی در صفحه ۱۱۷، جمله "یک مشاور تا زمانی که به سن ۴۵ سالگی نرسیده باشد می‌تواند فرد مناسبی برای مشاوره باشد" در صفحه ۱۰۹ و عبارت "مسیح اغلب خود را یک مشاور فوق العاده می‌خواند" در صفحه ۱۱۲ و... جای تامل دارد.

محتوای کتاب با فهرست کتاب مطابقت دارد ولی با محتوای درس مبانی مشاوره همخوانی ندارد. در این کتاب از فصولی استفاده شده که با سرفصل های مشاوره منطبق نیست و به مباحث تاریخچه‌ای، مذهبی (بدون ذکر منبع) پرداخته شده است و مطالب اصلی درس مانند اصول، انواع مشاوره، فنون و دیگر مباحث مشاوره کم رنگ است.

مؤلف محترم در پیشگفتار اشاره کرده است که این کتاب شامل دو بخش: تعریف مشاوره و روان‌درمانی و تاریخچه و... است و در بخش دوم نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی است؛ در حالی که این دو بخش در فهرست مطالب ذکر نشده است و مهم‌تر از همه اینکه مبانی مشاوره فقط شامل این دو بخش نیست. کتاب مبانی در واقع کتابی پایه برای رشته مشاوره می‌باشد و باید به همه مباحث مشاوره اشاره داشته باشد نه اینکه یک سوم کتاب اختصاص به نظریه‌های مشاوره داشته باشد. برخی از مطالب نیز با توجه به سال انتشار کتاب، منابع و مطالبی روزآمد نیستند. برخی از مباحث بدون اشاره به منبع آمده است و برخی از منابع استفاده شده در متن در فهرست نیامده است.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی در کتاب مذکور نیازمند تجدید نظر است. برخی از واژه‌ها یا مباحث نیازمند تجدید نظر است. به طور مثال:

- صفحه ۱۶۸ : عنصر مشاوره
- صفحه ۲۵ : مشاوره باز، مشاوره بسته
- صفحه ۲۶ تعاریف انتقادی مشاوره

در مورد کیفیت معادل‌سازی اصطلاحات نیز در صفحات ۲۲۷ و ۲۲۸ افکار تحریف شده در نظریه بک زیرنویس نشده است و برخی از معادل‌سازی‌ها نیز نامتداول است که از آن میان می‌توان به تفکر دومقوله‌ای، مشاوره باز و بسته و الهیات بالینی فرانک لیک اشاره کرد.

بهره‌گیری از ابزارهای علمی

این کتاب از ابزارهای علمی (طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار و جدول، تصویر و...) استفاده چندانی نکرده است. مباحث ارائه شده بدون تمرین، جدول و آمار است، بیشتر جنبه تاریخی، و فلسفی دارد و به منابع کافی و لازم اشاره نشده است.

روزآمدی منابع و مطالب

برخی مطالب بدون ذکر منبع نگاشته شده مانند صفحات ۱۱۲ و ۱۱۳ در فرازی از کتاب با اظهار نظرهایی مواجه می‌شویم که برای تایید آنها به تحقیقات متقنی نیاز است مثلاً در صفحه ۱۴۵ اشاره به این موضوع شده که کسانی که بچه دارند در مقایسه با کسانی که بچه ندارند مشکلات روانی بیشتری دارند.

پیشنهادات و نظر نهایی

کتاب حاضر می‌تواند در امر پژوهش و مطالعه در کتابخانه‌ها مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد.

«روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی»

مؤلف: دکتر مریم سیف نراقی و دکتر عزت‌الله نادری

ناشر: انتشارات ارسباران

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: پنجم

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۳۰۴

کتاب روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی توسط دکتر مریم سیف نراقی و دکتر عزت‌الله نادری در سال ۱۳۸۵ برای اولین بار به واسطه انتشارات ارسباران به چاپ رسیده است. نقد این اثر بر اساس چاپ پنجم کتاب صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

کتاب روان‌شناسی کودکان و نوجوانان استثنایی نگارشی روان و رسا دارد. همچنین متن کتاب از لحاظ رعایت قواعد ویرایشی و نگارشی مناسب به نظر می‌رود. کیفیت صفحه‌آرایی، صحافی، طرح روی جلد و حروف نگاری نیز قابل قبول است. نکته دیگر نیز در رابطه با تناسب حجم اثر با تعداد واحدهای درسی است که در حد قابل قبولی به آن توجه شده است. نکته‌ای که باید خاطر نشان کرد استفاده از جدول‌ها و تصاویری است که جهت گویایی متن‌ها به کار رفته و تبیین‌کننده آن‌ها می‌باشند و به قابل فهم‌تر بودن مطالب کمک می‌کنند، هرچند تعداد آن‌ها زیاد نیست.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

کاربرد اصطلاحات تخصصی

۸۶ نقدنامه روانشناسی

یکی از بخش‌هایی که در این کتاب مستلزم توجه بیشتری است، وضعیت معادل‌ها و اصطلاحات تخصصی است. مؤلفان محترم برخی از اصطلاحات تخصصی در این اثر را به صورت بسیار ناروا، ناصحیح و غیرمنطقی به کار برده‌اند. مثلاً: سن عقلی (صفحه ۱۰) که باید سن هوشی یا سن ذهنی عنوان شود و همچنین اصطلاح کندذهن که در روانشناسی و آموزش امروزی دیگر از این دست واژه‌ها جایی ندارند و اصطلاحات مناسب‌تری را می‌توان به جای آن‌ها استفاده کرد. در ضمن کیفیت معادل سازی برخی از واژه‌ها با دقت صورت نگرفته است. به طور مثال می‌توان از تعاریف عقب ماندگی ذهنی، تعاریف تیزهوشی و... نام برد.

استفاده از ابزارهای علمی

میزان بهره‌گیری از ابزارهای علمی (از جمله: طرح بحث مقدماتی، جمع بندی نهایی، تمرین و آزمون، نمودار، جدول، آمار، مقایسه، تصویر، نقشه و...) بسیار محدود می‌باشد؛ اما در هر حال در حد قابل قبولی است.

در رابطه با جامعیت محتوا و موضوع اثر حاضر می‌توان اظهار داشت که این اثر از جامعیت نسبی برخوردار است و میزان انطباق محتوای اثر با عنوان و فهرست آن نیز قابل قبول است. اثر حاضر به شرط روزآمد شدن برای دو واحد درسی در مقطع کارشناسی خوب و مناسب است.

میزان روزآمدی و اتقان داده‌ها

متأسفانه در این رابطه بسیاری از مطالب کتاب روزآمد نیست. از آمار کودکان استثنایی (صفحه ۱۰) گرفته که مربوط به ۴۰ سال پیش است تا شرایط عقب ماندگی ذهنی (صفحه ۶۷) و... عمدتاً قدیمی است و نیاز به بازنگری دارد. متأسفانه در کل از منابع نوین، معتبر با رویکرد علمی و فرهنگی اصلاً استفاده نشده است. همچنین موارد زیادی به صورت ترجمه آزاد و یا از متون دیگران (به زبان فارسی) بدون ذکر منبع استفاده شده است.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

در پایان باید اشاره داشت که مولفان محترم خیلی زحمت کشیده‌اند تا کتاب درسی مناسبی را تهیه و ارائه نمایند. کتاب فصول مناسبی دارد و از خودآزمایی قابل قبولی برخوردار است و برای واحد درسی در واحد کارشناسی به شرط اصلاحات مناسب خواهد بود.

روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی ۸۷

- منابع این کتاب در غالب موارد قدیمی و بعضاً کم اعتبار هستند.
- از بسیاری از منابع بومی در تدوین کتاب استفاده نشده است.
- در برخی موارد از منبع کتاب‌های مشابه بدون ذکر منبع استفاده شده است، بخصوص بخش نابینایی.
- برخی آمارهای این کتاب قدیمی و نادرست هستند.
- برخی تعاریف مبهم و نادرست هستند (به طورمثال صفحه ۳۰).
- برخی اصطلاحات قدیمی هستند.

«مهارت‌های مشاوره»

مؤلف: اثر ایگن

ترجمه: دکتر زندی پور و دکتر سیف

ناشر: انتشارات سمت

سال نشر: ۱۳۸۳

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۵۲۳

کتاب مهارت‌های مشاوره اثر ایگن ترجمه زندی پور و سیف در سال ۱۳۸۳ از سوی انتشارات سمت به چاپ رسیده است. این کتاب در حال حاضر چاپ اول آن می‌باشد و نقد این اثر بر اساس همین چاپ که در سال ۱۳۸۴ نیز به رشته تحریر در آمده است، صورت گرفته است. مطالب این مقاله در سه بخش بررسی شکلی اثر، بررسی محتوایی و علمی اثر و پیشنهادات و نظر نهایی تنظیم گردیده است.

الف) بررسی شکلی اثر

هرچند مطالب کتاب قابل فهم است ولی با رعایت برخی از نکات ذکر شده در زیر، ترجمه رسا و روان تر می‌شود. مثلاً برای برخی از واژه‌ها توضیح کافی داده نشده است (صفحه ۱۴۶): اهرم سازی، صفحه ۲۶۲ خودحفاظ، گفتگوهای توفیق محور و.... قواعد ویرایش و نگارش در حد قابل قبولی رعایت شده است. با این حال، با توجه به موارد ذکر شده در پیوست ویرایش جملات، نقطه گذاری، ویرگول یا شماره گذاری برخی از زیرمجموعه‌ها یا پررنگ نوشتن برخی از طبقه بندی‌ها نوشته را قابل فهم تر می‌سازد. مثلاً صفحه ۲۲۶ زیرمجموعه برخی از ریشه‌های اکراه، صفحه ۲۳۴ و.... صفحات ۶۲ و ۲۳۹ به تنهایی بهتر است جدا نوشته شود.

۹۰ نقدنامه روانشناسی

کیفیت حروف نگاری، صفحه آرایی و صحافی مناسب است. طرح روی جلد گویا نیست و رنگ بسیار تندی دارد. شعله‌های آتش است یا دست‌های مشاور؟ از لحاظ تناسب اثر حاضر با تعداد واحدهای درسی برای سه واحد درسی مناسب به نظر می‌رسد ولی فنون مشاوره فقط مربوط به مطالب ذکر شده در این کتاب نمی‌باشد.

ب) بررسی علمی و محتوایی اثر

در این اثر مهارت‌های مشاوره از دیدگاه خاصی مورد توجه قرار گرفته است ولی برای درس فنون مشاوره کافی نیست. همچنین میزان انطباق مطالب با عنوان و فهرست مناسب است ولی شامل همه مهارت‌های مشاوره نمی‌شود. از نظر مطابقت اثر نیز با سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی، با توجه به اینکه سرفصل‌های شورای عالی برنامه‌ریزی بسیار قدیمی است نمی‌توان مقایسه مناسبی انجام داد. تناسب اثر حاضر برای تدریس در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد به عنوان کتاب جنبی برای درس فنون مشاوره و اصول و فنون راهنمایی و مشاوره مناسب است.

کاربرد اصطلاحات تخصصی

کیفیت کاربرد اصطلاحات تخصصی متوسط است.

- نام کتاب skilled helper است که مهارت‌های مشاوره ترجمه شده است.
- برخی واژه‌ها به صورت غلط و نامتداول ترجمه شده است مثلاً صفحه ۲۰۰ برای microskills به جای مهارت‌های خرد، ریزمهارتی ترجمه شده است. صفحه ۲۶۲ نظام خودحفاظ برای self defense system آمده است.
- برگردان برخی از زیرنویس‌ها نیاز به بازبینی دارد. مثلاً: صفحه ۱۴۷ سازمان بهداشت (HWO) با وجود زیرنویس کامل، ولی درست ترجمه نشده است. صفحه ۴۵۲ زیرنویس شماره ۳ مطابقت معنایی ندارد. آرزواندیشی؟ یا تفکر آرزومندانه؟

- صفحه ۴۵۴ زیرنویس شماره ۲ واژه self حذف شده است.

همچنین در این اثر معادل‌یابی‌ها در برخی موارد سلیقه‌ای بوده و در موارد دیگر زیرنویس برای آن‌ها ارائه نشده است، مثلاً صفحه ۲۶۲ گفتگوهای توفیق محور، صفحه ۱۶۸ پراکنش، صفحه ۲۵۶ خود چالش و...

بهره‌گیری از ابزارهای علمی

در شروع هر فصل یک فهرست از موارد قابل بحث در همان فصل آمده که مفید است، برخی از مثال‌ها به تفهیم موضوع کمک می‌کند، نمودارها و اشکال کمک‌کننده هستند مثلاً صفحه ۳۰، شکل صفحه ۴۷۱ هم بهتر است برعکس شود و جمع‌بندی‌ها نیز در انتهای هر فصل و در آخر کتاب نیامده است.

روزآمدی داده‌ها و مطالب

میزان روزآمدی داده‌ها را می‌توان چنین ارزیابی کرد که ترجمه کتاب با توجه به اینکه مربوط به سال ۱۳۸۳ و متن اصلی مربوط به سال ۱۹۹۴ می‌باشد بنابراین متن اصلی چندان روزآمد نیست. ولی در رابطه با ارجاعات و استنادات رعایت امر شده است.

پیشنهادهای و نظر نهایی

به طور کلی این کتاب به عنوان یک منبع فرعی برای دروس فنون مشاوره و روانشناسی مشاوره و اصول و فنون راهنمایی و مشاوره کاربرد دارد.

- عنوان کتاب کمی عجیب و سوال برانگیز است. مهارت‌های مشاوره با توضیح رویکردی در حل مشکل مددکاری؟؟؟؟!!!
- طرح جلد نامفهوم است و پیام خاصی را برای خواننده ندارد.
- برخی واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در کتاب باید مورد بازبینی و تجدیدنظر قرار گیرد.
- سوالات و مثال‌های ذکر شده در متن به درک و فهم مطالب کتاب کمک می‌کند. با این حال کتاب نیاز به خلاصه کردن برخی از مطالب تکراری و طولانی دارد تا خواننده را خسته نکند.

«سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی»

مؤلف: شرودر و گوردون

ترجمه: مهرداد فیروزبخت

ناشر: نشر دانژه

سال نشر: ۱۳۸۵

نوبت چاپ: اول

محل نشر: تهران

تعداد صفحات: ۸۴۶

کتاب سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی نوشته شرودر و گوردون ترجمه مهرداد فیروزبخت با همکاری نشر دانژه در سال ۱۳۸۵ در یک جلد و ۳۳۰۰ نسخه و در ۸۴۶ صفحه منتشر گشت. در حال حاضر چاپ اول این اثر در دسترس قرار دارد که نوشته حاضر بر مبنای آن نگاشته شده است. این مقاله در ۳ بخش به شرح زیر تنظیم گشته که عبارت است از: الف) بررسی شکلی اثر، ب) بررسی محتوایی و علمی اثر و ج) پیشنهادات و نظر نهایی.

الف) بررسی شکلی اثر

متن کتاب بسیار روان و رسا است و از نظر صفحه‌آرایی و حروف‌نگاری بسیار خوب می‌باشد و همچنین از نظر طراحی روی جلد نیز دقت لازم به عمل آمده و طراحی خوبی صورت گرفته است.

موضوع و مطالب نگاشته شده در کتاب هماهنگی لازم را با هم داشته و نظم و انسجام مطالب به نحو بسیار مطلوبی رعایت شده است. در زمینه فهرست مطالب هم عناوین اصلی هر فصل آمده اما عناوین فرعی ذکر نگردیده است.

کاربرد ابزارهای علمی

کتاب از جداول و نمودارها و ابزارهایی مانند این‌ها به خوبی بهره برده تا مطالب برای خوانندگان هم جذاب‌تر جلوه کنند و هم قابل فهم‌تر باشند. همچنین کتاب از جامعیت مناسبی برخوردار است و کلیه مشکلات و اختلالاتی را که ممکن است در دوران ۲ تا ۱۲ سالگی هر کودکی به وجود آید، در خود جای داده است. در مورد هر یک از اختلالات نیز در مراحل سنجش و طرح درمان و همچنین فرایندهای مداخله درمانی به صورت مناسب از مطالعه‌های موردی مختلف استفاده شده که این ویژگی جنبه کاربردی بودن کتاب را دوچندان کرده است و موجب شده تا انواع اختلالات و فرایندهای هر یک برای دانشجویان و یا کسانی که در این زمینه تجربه چندانی ندارند، بهتر و سلیس‌تر قابل فهم و استفاده باشد.

ب) بررسی محتوایی و علمی اثر

در این زمینه می‌توان به غلط‌های تایپی موجود در متن اشاره کرد که متن روان و رسای کتاب را دچار مشکل خواهد کرد. البته تعداد آن‌ها بسیار کم هستند که در این جا به برخی از آن‌ها اشاره خواهد شد:

- صفحه ۹۳ بند آخر خط ۲ واژه مقیاسه به جای مقایسه.
- در همین صفحه و همین بند خط ۴ ادار به جای ادرار.
- صفحه ۱۰۱ بند دوم خط ۵ مقیاسه به جای مقایسه.
- صفحه ۱۳۱ خط اول پدرها که احتمالاً منظور همان والدین است.
- صفحه ۳۴۴ بند سوم خط ۶ روابطه به جای روابط.
- صفحه ۸۸ بند آخر جمله "همچنین فرض کرد....." فاعل ندارد و مواردی از این دست.

همچنین نبودن فهرست مطالب به صورت تفصیلی از نقاط ضعفی است که خواننده با دقت، به آن توجه خواهد نمود.

مترجم باید ضمن حفظ و رعایت حق امانت، مطالب نوشته در متن کتاب را با فرهنگ و ارزش‌های جامعه ایرانی مطابقت دهد تا برای خوانندگان و یا دانشجویان بومی بیشتر قابل استفاده باشد. به عنوان مثال در فصل ۷ در خصوص مشکلات جنسی کودکان باید این نکته را در نظر گرفت و مطالب هماهنگ با فرهنگ جامعه ایران نیز به صورت زیر نویس و یا در توضیحات آورده شود.

سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی ۹۵

اما انسجام و نظم منطقی موجود در کتاب و پوشش کامل مطالب و موضوعات موجود در این زمینه به اندازه‌ای مناسب است که برای یک درس ۳ واحدی و به عنوان یک منبع اصلی می‌توان از آن سود جست. از این نوع آثار (ترجمه) در زبان فارسی بسیار کم است و انجام چنین ترجمه‌هایی برای آموزش، تحقیق و درمان، مناسب و ارزشمند ارزیابی می‌شود. ارائه فرم‌های درمان برای درمانگر و انجام طرح درمان در متن فصول مختلف و همچنین پایان کتاب از ارزش‌های اثر فوق‌الذکر می‌باشد.

استفاده از معادل‌های تخصصی

در زمینه استفاده از اصطلاحات تخصصی و معادل‌سازی‌های مناسب، مترجم دقت لازم را مبذول نداشته و این امر موجب شده تا تفهیم مطالب و موضوعات از سوی خواننده با مشکل مواجه شود. موارد زیر نمونه‌هایی از این نکته می‌باشند.

- صفحه ۸۳۷ برای واژه pica معنای نام‌آکول خواری آمده که مناسب نیست.
  - صفحه ۸۳۷ برای واژه maternal معنای مادر در نظر گرفته شده که واژه مادری برای آن صحیح‌تر می‌باشد.
  - صفحه ۸۳۶ برای واژه food refusal کلمه‌ی غذا نخوردن آمده که به نظر نمی‌رسد برای این واژه معنای مناسبی باشد.
- همچنین علاوه بر موارد ذکر شده تا کنون، مترجم معادل اصطلاحات اختصاری را در کتاب زیرنویس نکرده است که در این زمینه نیز شواهدی در دست است که در زیر به تعدادی از آن‌ها اشاره خواهد شد.

- صفحه ۷۸ بند دوم اصطلاح DSM-PC
  - صفحه ۷۹ بند اول اصطلاح DCO-3 و مواردی مانند این.
- روزآمدی مطالب و داده‌ها
- میزان روزآمدی مطالب و داده‌ها تقریباً مناسب خواهد بود و ترجمه کتاب بر اساس ویراست دوم آن صورت گرفته که مربوط به سال ۲۰۰۱ است.

ج) پیشنهادات و نظر نهایی

در این کتاب برخی از مباحث که از نظر فرهنگی ملاحظات خاص خود را دارد بهتر است تا با زبان علمی و فرهنگی ولو در پانویس تبیین گردد. ارائه یک فهرست تفصیلی برای هر فصل از کتاب لازم می‌باشد و همچنین با یک ویرایش فرهنگی و فنی و ادبی می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

۹۶ نقدنامه روانشناسی

در زمینه برخی از معادل‌های تخصصی باید تجدید نظر صورت گیرد و غلط‌های چاپی نیز تصحیح گردد.

فهرست داوران به ترتیب حروف الفبا:

اسامی داوران

استادیار دانشگاه تهران	جناب آقای دکتر علی اصغر احمدی
استادیار دانشگاه تهران	جناب آقای دکتر علی اکبر ارجمندنیا
استاد ممتاز دانشگاه تهران	جناب آقای دکتر غلامعلی افروز
استاد دانشگاه تهران	جناب آقای دکتر محمدعلی بشارت
استاد دانشگاه الزهراء	سرکار خانم دکتر سیمین حسینیان
استاد دانشگاه بقیه الله	جناب آقای دکتر سید حسین سلیمی
استاد دانشگاه بقیه الله	جناب آقای دکتر علی فتحی آشتیانی
استاد دانشگاه بقیه الله	جناب آقای دکتر واعظ موسوی
استاد دانشگاه خوارزمی	جناب آقای دکتر علیرضا مرادی
دانشیار دانشگاه الزهراء	سرکار خانم دکتر سیده منور یزدی

نمایه کتب و مؤلفین:

- اصول مصاحبه بالینی بر مبنای DSMIV، تألیف: اکهارت اوتمر و زیکلینیده اوتمر و/ ترجمه: حسین آرزومندی، محسن بهشتی.
- اصول روان‌شناسی بالینی و مشاوره، تألیف: جودیت تاد و آربوهارت/ ترجمه: مهرداد فیروزبخت.
- روان‌شناسی کاربردی برای مقابله با مشکلات، تألیف: حجت و همکاران.
- خانواده‌درمانی، گلدنبرگ و گلدنبرگ/ ترجمه: حسین شاهی‌برواتی و همکاران.
- شناخت اجتماعی، تألیف: زیوا کاندا/ ترجمه: حسین کاویانی.
- روان‌شناسی و مشاوره با مسلمانان، تألیف: مروان دویری/ ترجمه: براتی و افسانه صادقی.
- مشاوره و مبانی روان‌شناختی، تألیف: محمدخداایاری فرد.
- علم‌النفس، روان‌شناسی از دیدگاه مسلمانان، تألیف: عثمان نجاتی/ ترجمه: سعید بهشتی.
- روان‌درمانی کوتاه‌مدت: رویکرد التقاطی روان‌درمانی، تألیف: سول‌ال. گارفیلد/ ترجمه: سیروس مبینی.
- اختلالات اضطرابی، تألیف: هلن کنرلی/ ترجمه: سیروس مبینی.
- روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، تألیف: مریم سیف‌نراقی و عزت‌الله نادری.
- مهارت‌های مشاوره، تألیف: جراردایگن/ ترجمه: طیبه زندی‌پور و سوسن سیف.
- سنجش و درمان مشکلات دوران کودکی، تألیف: شرودر و گوردن/ مهرداد فیروزبخت.

۱۰۰ نقدنامه روانشناسی

- روان‌شناسی و آموزش کودکان تیزهوشان، تألیف: محسن شکوهی یکتا و اکرم پرند.
- روان‌شناسی کار (کاربرد روان‌شناسی در کار، سازمان و مدیریت)، تألیف: محمود ساعتچی.
- راهنمای گام‌گام درمان مشکلات زناشویی، تألیف: دانیل الیری و دیگران / ترجمه: علی کیمیایی و زهرا باقریان‌نژاد.
- مبانی مشاوره و راهنمایی، تألیف: گیبسون میشل / ترجمه: فریده همتی.
- مبانی روانی-اجتماعی در تربیت بدنی، تألیف: فرهاد رحمانی‌نیا.
- آزمون‌های شناختی، ارزیابی شخصیت و سلامت روان، تألیف: علی فتحی آشتیانی و محبوبه داستانی.
- تمثیل‌درمانگری (کاربرد تمثیل‌درمانگری در بازسازی شناختی)، تألیف: علی صاحبی.

A Critique Letter on Humanities Psychology (2)

Qolamali Afrūz

Aliakbar Arjumandniyā

Institute for Humanities
and
Cultural Studies
Tehran, 2014